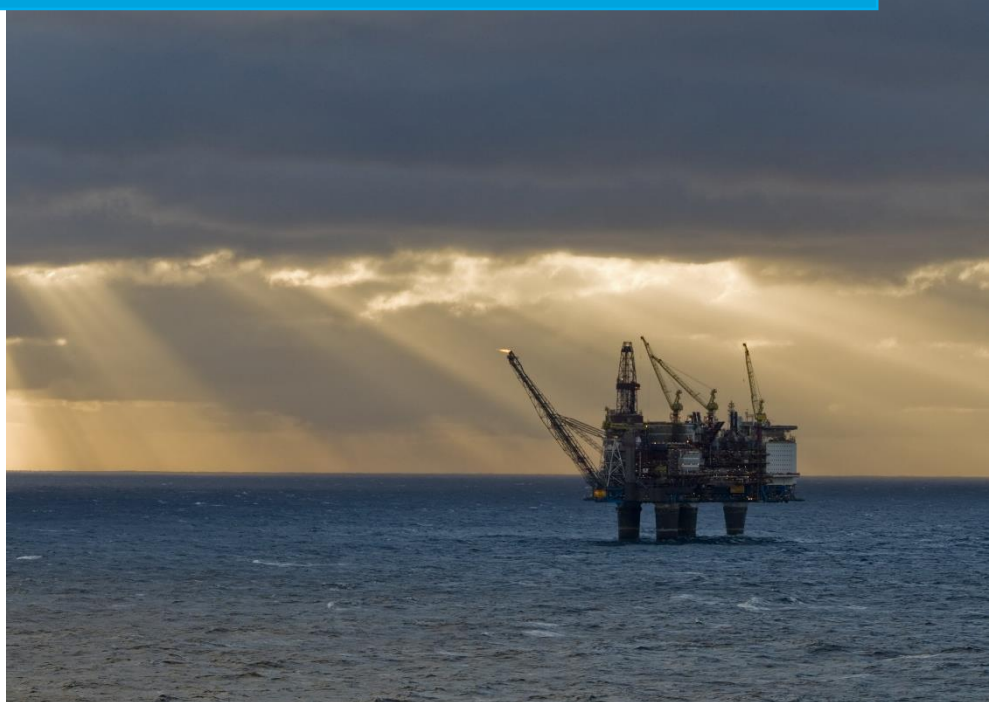

Rapport 06:2022

Petroleumstilsynets brukerundersøkelse

Hovedrapport for revisjoner 2021

Amund Eikrem

Asle Høgestøl

Amund Eikrem og Asle Høgestøl

Petroleumstilsynets brukerundersøkelse

HOVEDRAPPORT FOR REVISJONER 2021

Ideas2evidence rapport 6/2022

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap

© ideas2evidence 2022

ideas2evidence

Villaveien 5

5007 Bergen

Telefon: 91817197

post@ideas2evidence.com

Bergen, mai 2022

ISBN: 978-82-8441-020-3

Forord

Dette er hovedrapporten for brukerundersøkelsene ideas2evidence har gjennomført for Petroleumstilsynet i 2021. Rapporten tar utgangspunkt i to ulike undersøkelser, en løpende undersøkelse som sendes ut til myndighetskontakter i de enkelte selskapene etter hver gjennomført revisjon, samt en overordnet undersøkelse som i slutten av 2021 ble sendt ut til både myndighetskontakter og hovedverneombud i sektoren.

Rapporten presenterer resultatene fra disse to undersøkelsene. Den overordnede undersøkelsen gir informasjon om hvordan aktører i sektoren forholder seg til resultater fra Petroleumstilsynets revisjonsvirksomhet, hvordan de arbeider med resultatene, hvilke tanker de har om de gjeldende regelverket på feltet, og hvordan de vurderer Petroleumstilsynet som tilsynsmyndighet. I 2021-undersøkelsen ble det også stilt spørsmål om Petroleumstilsynets håndtering av Covid-19-pandemien, som på andre året påvirket tilsynsarbeidet.

Den løpende undersøkelsen følger selskapene gjennom de enkelte revisjonene, og myndighetskontaktene blir bedt om å vurdere ulike elementer ved oppstarten, gjennomføringen og avrundingen av hver enkelt revisjon. I tillegg gir de innspill på opplevd utbytte og samhandlingen med Petroleumstilsynet i den undersøkte revisjonen.

Samlet sett gir disse to undersøkelsene med etterfølgende rapport mye nyttig informasjon om hvilken rolle revisjonsaktivitetene spiller i sektoren, og hvordan aktørene fra selskapenes side vurderer innsatsen Petroleumstilsynet gjør.

Vi vil takke alle myndighetskontakter og hovedverneombud som har svart på undersøkelsene. Vi vil også takke prosjektgruppen i Petroleumstilsynet for godt samarbeid underveis i prosjektperioden.

Prosjektet har vært ledet av Asle Høgestøl. Rapporten har blitt skrevet av Amund Eikrem og Asle Høgestøl i samarbeid.

Bergen,

mai, 2022

Innhold

Forord.....	5
Innledning.....	9
Bakgrunn.....	9
Metode	10
Løpende brukerundersøkelse	10
Overordnet undersøkelse	11
Manglende variasjon i datamaterialet	11
Rapportdisposisjon	11
Hovedfunn	12
Løpende undersøkelse	15
Varselbrev og dialog i forkant	16
Gjennomføring av revisjonen.....	17
Oppsummeringsmøtet.....	18
Tilsynsrapporten	19
Samhandlingen med Petroleumstilsynet	20
Utbytte av revisjonen	21
Samlet svargivning	22
Overordnet undersøkelse	25
Oppfølging av funn fra revisjon.....	25
Bred anvendelse av funn	28
Selskapenes tiltak	33
Kommunikasjon	36
Det funksjonsbaserte regelverket.....	38
Petroleumstilsynets omdømme.....	39
Covid-19-pandemien	44
Effekten av Ptils arbeid	49
Bakgrunn.....	49
Operasjonalisering.....	50
Resultater	52

Innledning

Siden 2018 har ideas2evidence gjennomført brukerundersøkelser for Petroleumstilsynet. Undersøkelsene retter seg primært mot myndighetskontakter fra selskap i petroleumssektoren, og sendes ut både i tilknytning til hver enkelt gjennomført revisjon, og som en overordnet undersøkelse i slutten av hvert år. I forbindelse med den overordnede undersøkelsen for 2021 ble også hovedverneombud i næringen invitert til å komme med sine vurderinger. Denne rapporten ser nærmere på sektorens vurderinger av Petroleumstilsynet i 2021. Fokuset er både på selskapenes vurderinger av de enkelte revisjonene som ble gjennomført dette året, hvordan selskapene selv arbeider med informasjon som kommer frem gjennom dem, og hva de overordnede vurderingene av dialogen med, konsistensen hos og tilliten til Petroleumstilsynet er.

Bakgrunn

Petroleumstilsynet (heretter kalt «Ptil») er et selvstendig, statlig tilsynsorgan med myndighetsansvar for sikkerhet, beredskap og arbeidsmiljø i petroleumssektoren. Tilsynsansvaret er bredt, og inkluderer både plattformer, flyttbare innretninger, petroleumsanlegg på land, innretninger på havbunnen, olje- og gassrørledninger samt de over 25 000 personene som jobber offshore.

Ptil strukturerer tilsynsvirksomheten sin rundt prinsippet om risikobasert tilsyn, det vil si at områder med størst risiko blir prioritert. Videre driver Ptil med såkalt systemorientert tilsyn, som vil si at man retter tilsynet mot relevante deler av selskapenes styringssystem. Regelverk og tilsyn er utformet slik at det er selskapene selv som har ansvaret, basert på prinsippet om internkontroll. Dette skiller seg fra et regime basert på detaljstyring, som antas å lede til en passiv og re-aktiv holdning hos selskapene. Denne etablerte måten å tenke regelverk og tilsyn på kalles gjerne for «funksjonsbasert tilnærming». Selve tilsynsarbeidet består av dialog, faglige initiativ og aktiviteter som revisjoner og verifikasjoner.

I denne sammenhengen forstås revisjon som en «planlagt og systematisk gjennomgang av deler av styringssystemet» hos selskapet som blir revidert. Revisjonene er varslet på forhånd, og før man drar på feltundersøkelser gjennomføres normalt møter med det aktuelle selskapet som inkluderer både ledelse og arbeidstakere. Gjennomføringen av revisjonen skjer i form av dokumentgjennomgang og intervju med utvalgte personer. Formålet med revisjonene er å undersøke hvorvidt man finner samsvar mellom systemet slik det beskrives av selskapet, og den reelle situasjonen. Systemet må også

i seg selv være av en slik kvalitet at det gir et godt grunnlag for forsvarlig drift. Det kan også gjennomføres stikkprøver for å undersøke om styringssystemet fungerer i praksis, såkalt verifikasjon.

Resultatene fra revisjonene blir dokumentert i tilsynsrapporter. I tilsynsrapportene presenteres observasjoner i form av eventuelle avvik og forbedringspunkter. Ulike virkemidler tas i bruk for å sikre at aktørene setter i verk tiltak. Normalt sendes rapporten til selskapet med en henstilling om at selskapet gjør rede for hvordan de vil håndtere avvik som er identifisert i rapporten. Pålegg, som innebærer at selskapet har lovmessig plikt til å etterkomme tiltakene i vedtaket, brukes ved alvorlige regelverksbrudd.

Innføringen av brukerundersøkelser, som danner grunnlaget for denne rapporten, bør sees i kontekst av a) generelle føringer gitt Ptil av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som fremhever at viktige prinsipper for Ptils virksomhet er medvirkning og samarbeid med sektoren, b) Stortingsmeldingen om HMS i petroleumsvirksomheten, hvor en partssammensatt arbeidsgruppe¹ poengterte viktigheten av at Ptil «oppfattes å være kompetent og pålitelig», og c) Ptils tildelingsbrev i årene etter, hvor departementet pålegger Ptil å gjøre en vurdering av «oppnådde effekter i virksomhetene som følge av Petroleumstilsynets innsats». Brukerundersøkelsene har hatt som mål å både undersøke hvordan sektoren vurderer samarbeidet med Ptil, hvordan Ptils kompetanse oppfattes, og hvilke effekter tilsynsvirksomheten kan antas å ha.

Metode

Datagrunnlaget for denne rapporten er basert på to ulike brukerundersøkelser:

- ◆ En «løpende» brukerundersøkelse, som sendes til virksomhetenes myndighetskontakt etter hver gjennomført revisjon. Tematikk for denne undersøkelsen er blant annet myndighetskontaktens vurderinger av varselbrev og dialog i forkant, gjennomføringen av revisjonen, oppsummeringsmøtet og tilsynsrapport. I tillegg til noen mer generelle spørsmål om samhandlingen med Ptil i revisjonen, og hvilket utbytte virksomhetene har hatt av den.
- ◆ En «overordnet» brukerundersøkelse, sendt ut til myndighetskontakter og hovedverneombud, i slutten av året. Denne undersøkelsen er ikke knyttet til en spesifikk revisjon, men søker mottakernes overordnede vurderinger av revisjonenes nytteverdi, hvordan de kommuniserer med Ptil, og hvordan de generelt vurderer ulike aspekter ved Ptil som tilsynsorgan

Et viktig prinsipp for brukerundersøkelsen er anonymitet. Virksomhetene har i all kommunikasjon fått lovnader om at Ptil kun vil få tilgang på oppsummert statistikk, og at svar fra enkeltelskaper og enkeltrevisjoner ikke vil tilgjengeliggjøres. Et unntak er Equinor, som har gitt tillatelse til at deres selskap kan skilles ut i analysen. Litt under en tredjedel av alle revisjoner i 2021 har vært rettet mot Equinor.

Løpende brukerundersøkelse

Den løpende brukerundersøkelsen har rettet seg mot alle revisjoner med oppstart i 2021. Ettersom de fleste revisjonsaktivitet tar noe tid fra oppstart til avslutning, har derfor datainnsamlingsperioden for 2021-revisjoner gått fra mars 2021 til april 2022. Per stengning, gjenstår det fremdeles noen få

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/helse-arbeidsmiljo-og-sikkerhet-i-petroleumsvirksomheten/id2573172/> [lastet ned: 17.04.2018]

revisjoner med oppstart i 2021, som ikke er slutførte, og som dermed ikke inngår i denne rapporten. I løpet av datainnsamlingen har det blitt sendt ut undersøkelser i tilknytning til 146 ulike revisjoner. Vi har mottatt i alt 107 undersøkelsessvar, noe som gir en svarprosent på 73. I alt har 35 ulike virksomheter blitt invitert til å gi sine svar i minst én løpende undersøkelse.

Overordnet undersøkelse

Den overordnede undersøkelsen rettet seg mot myndighetskontakter og hovedverneombud i sektoren. Kontaktinformasjon for myndighetskontaktene ble hentet inn fra Ptil mens kontaktinformasjon for hovedverneombudene ble tilsendt fra de enkelte virksomhetene i sektoren. Undersøkelsens feltperiode var mellom 16.11.2021 til 03.01.2022, og invitasjon til undersøkelsen ble sendt 80 myndighetskontakter og 215 hovedverneombud (totalt 295 respondenter). Undersøkelsen mottok i alt 68 svar fra myndighetskontakter (svarprosent 85) og 158 svar fra hovedverneombud (svarprosent 74). Samlet var det altså 77 prosent av de inviterte som svarte på undersøkelsen.

Manglende variasjon i datamaterialet

En gjennomgående tendens i de innsamlede dataene fra de to undersøkelsene er at respondentene stort sett gir positive vurderinger av både Ptil generelt, hvordan de ulike delene av revisjonene gjennomføres, og hvordan de generelt stiller seg til tilsynsvirksomhet. En konsekvens av dette er at det er forholdsvis lite variasjon å forklare i dataene. I en analyserapport av denne typen vil man normalt sett forsøke å forklare nettopp variasjon – *hvem svarer hva, og hvorfor?* Fordi respondentene er relativt samstemte i sine positive vurderinger er mulighetene for denne typen analyser begrenset i rapporten.

Forskjeller mellom hovedverneombud og myndighetskontakter blir diskutert når vi ser på den overordnede undersøkelsen, og vi trekker også frem forskjeller i svargiving fra respondenter tilknyttet Equinor og fra andre selskap i sektoren. Utover dette fører den manglende variasjonen i datamaterialet til at analysene stort sett blir presentert og diskutert på et overordnet nivå.

Rapportdisposisjon

Rapporten er delt inn i tre kapitler. Først gjennomgår vi den løpende brukerundersøkelsen. Oppbygning av dette kapittelet følger innledningsvis samme struktur som en revisjon. Det starter med et sett av spørsmål om varselbrev og dialog i forkant av selve revisjonen, før vi går videre med å presentere selskapenes vurderinger knyttet til gjennomføringen av revisjon, oppsummeringsmøtet og tilsynsrapporten. Selskapene ble også bedt om å vurdere samhandlingen med Ptil i de spesifikke revisjonene, og det opplevde utbyttet av dem. Avslutningsvis i kapittelet sammenlignes resultatene med svargivingen fra tidligere år.

Etter dette ser vi nærmere på resultatene fra den overordnede undersøkelsen. Denne undersøkelsen var rettet mot både myndighetskontakter og hovedverneombud hos virksomhetene i sektoren. Svarene for disse to gruppene presenteres separat. Vi ser på hvordan respondentene bruker og håndterer funn og læringspunkter i Ptils revisjoner og tilsynsaktivitet, hvilke informasjonsformer fra Ptil som vanligvis benyttes, hvordan de vurderer det gjeldende HMS-regelverket i petroleumsvirksomheten, og betydningen av Ptil generelt og deres virkemidler. Videre gjennomgår vi

en rekke spørsmål hvor Ptil som tilsynsmyndighet står i fokus, med tanke på forhold som konsistens, tillit, og overordnet vurdering av arbeidet som gjøres. Avslutningsvis presenterer vi et sett med spørsmål knyttet til Ptils håndtering av covid-19-Pandemien.

Det siste kapittelet i rapporten forsøker å gi en overordnet vurdering av effekten av Ptils arbeid i sektoren, knyttet opp til tilsynets styringsparameter.

Hovedfunn

Denne rapporten baserer seg to på undersøkelser; en løpende undersøkelse sendt ut til myndighetskontakter etter hver gjennomført revisjon, og en mer generell overordnet undersøkelse sendt ut til myndighetskontakter og hovedverneombud i slutten av 2021. Til sammen dekker disse to undersøkelsene opp for et bredt spekter av spørsmål, blant annet knyttet til selskapenes eget sikkerhetsarbeid, vurderinger av gjeldende regelverk for sektoren, og hvordan man oppfatter Ptil og arbeidet tilsynet gjør, i enkeltrevisjoner og generelt.

Svarene i både den løpende og den overordnede undersøkelsen er i hovedsak positive, og viser at Ptil har godt omdømme i sektoren. Vi ser at Ptils arbeid er godt innenfor bransjens forventninger, og at Ptil kommer godt ut av en sammenligning med tilsvarende myndighetsaktører. Hele 95 prosent av myndighetskontaktene, og 76 prosent av hovedverneombudene, oppgir at de i stor eller svært stor grad har tillit til Ptil.

Samhandlingen mellom selskapene og Ptil skiller seg ut som spesielt positiv. Selskapene gir Ptil god vurdering på informasjonen som kommer i forkant i revisjonen, og ser ut til å ha spesielt stor nytte av muligheten til å ha dialog for å avklare eventuelle uklarheter før selve revisjonen startes.

En god del respondenter gir tekstlige tilbakemeldinger om at revisjonene er ressurskrevende. Det er allikevel få som mener at denne belastningen er urimelig stor. Det er i det hele tatt få som uttrykker misnøye knyttet til selve revisjonene. Ptil får god vurdering når det gjelder kompetanse.

Som i tidligere år, er det en del respondenter som opplever at det er en viss variasjon i praksis mellom revisjoner og revisjonslag, men at det er få som opplever at variasjonen er stor. Det ser altså ut til at sektoren generelt sett opplever Ptil som konsistente i håndhevingen av regelverket.

Både myndighetskontakter og hovedverneombud mener av Ptils revisjonsvirksomhet er viktig for selskapenes sikkerhetsarbeid. De to gruppene har imidlertid noe ulikt syn på behovet for mer statlig styring. Omtrent halvparten av hovedverneombudene ønsker mer statlig detaljstyring av sektoren, og nesten to tredeler mener at sikkerhet og arbeidsmiljø ville blitt høyere prioritert dersom myndighetene hadde gitt tydeligere føringer.

Vi ser at det er pålegg og varsel om pålegg som i størst grad fører til iverksetting av tiltak. Dette er myndighetskontaktene og hovedverneombudene stort sett enige om. Det er litt mer variasjon i synet på betydningen av forbedringspunkter, hvor myndighetskontaktene er mer overbevist om oppfølgingen av disse enn hva hovedverneombudene er.

Etter tre år med brukerundersøkelser, har vi mulighet til å se på utviklingen i selskapenes svar over tid. Det er naturlig å forvente en viss variasjon, uten at det nødvendigvis er en utvikling av reell betydning. Likevel er det tydelig at selskapene svarte litt mindre positivt enn i de to foregående årene. I den løpende undersøkelsen er dette gjennomgående for alle revisjonsfasene, men det er særlig i

prosessen fra varsel om revisjon, via gjennomføring og til oppsummeringsmøtet at selskapene har kjølnet noe. I den overordnede undersøkelsen er utviklingen mer uklar, og selv om det noen steder er endringer i svargivningen om oppfølging og anvendelse av funn og Ptils omdømme, er det ingen tydelig overordnet retning på utviklingen.

De to siste årene har vært preget av pandemi, og satt både selskap og Ptil i en situasjon som er langt fra normalen. Når vi fortolker utviklingen fra 2019 til 2021, kan vi ikke se bort fra de spesielle bakteppet. Generelt er det stor enighet om at Ptil har håndtert covid-19-Pandemien på en god måte, spesielt blant respondentene som selv har vært involvert i revisjonsprosesser i denne perioden. De fleste er ganske positive til Ptils tilsynsvirksomhet under pandemien. I 2020 var svarene enda mer positive, og det kan se ut til at den langvarige pandemisituasjonen tæret på selskapenes tålmodighet. Det er også tegn på at returen til full tilsynsaktivitet, med en grad av etterslep, medførte noe ekstra belastning for selskapene. Vi kan ikke se bort fra at denne slitasjen også har påvirket svargivningen i spørsmål som ikke handlet om håndtering av pandemien.

At svarene for det meste er positive, betyr ikke at kritikk er helt fraværende. Det finnes kritiske røster, både til enkeltrevisjoner, enkelthendelser, og Ptils arbeid generelt. Vi finner likevel ingen overordnede fellesnevner for kritikken, men trekker flere steder i rapporten fram kritiske enkeltkommentarer som kan anspore til videre utvikling av tilsynsvirksomheten.

Løpende undersøkelse

I etterkant av revisjonene som ble startet opp i løpet av 2021, ble myndighetskontaktene fortløpende invitert til å svare på en løpende undersøkelse. Denne undersøkelsen er altså tett knyttet til den enkelte revisjonen, både i innhold og tid.

I dette kapittelet ser vi først på grupper av spørsmål som fokuserer på ulike faser av revisjonen, fra selskapet mottar varselbrev og til tilsynsrapporten foreligger. Deretter ser vi på noen mer generelle spørsmål om hva selskapet mener om revisjonen samlet sett, og samhandlingen med Ptil.

Spørsmålene ble stilt med fem svaralternativer, som spenner fra positiv til negativ. Med enkelte unntak kan positive svar tolkes som en positiv tilbakemelding til Ptil. Som vi skal se, er det i hovedsak den positive enden av skalaen som har blitt benyttet, og det finnes ingen spørsmål der de negative svarene er i overvekt. Enkelte steder er det interessant å se på forskjellen mellom positive og svært positive svar, og der går vi nærmere inn på dette. Andre steder er det derimot rimelig å tolke begge som uttrykk for omtrent samme synspunkt, og vi gir derfor ikke den samme oppmerksomheten til skillet.

Et lite antall av respondentene svarte konsekvent positivt på alle spørsmålene. Det var derimot ingen som konsekvent svarte negativt. Dette til tross for at noen få selskaper kom med ganske klar kritikk av enkelte aspekter ved revisjonen. De få som i gjennomsnitt svarte negativt på spørsmålene, har stor variasjon i svarene, og alle har svart positivt på minst ett spørsmål.

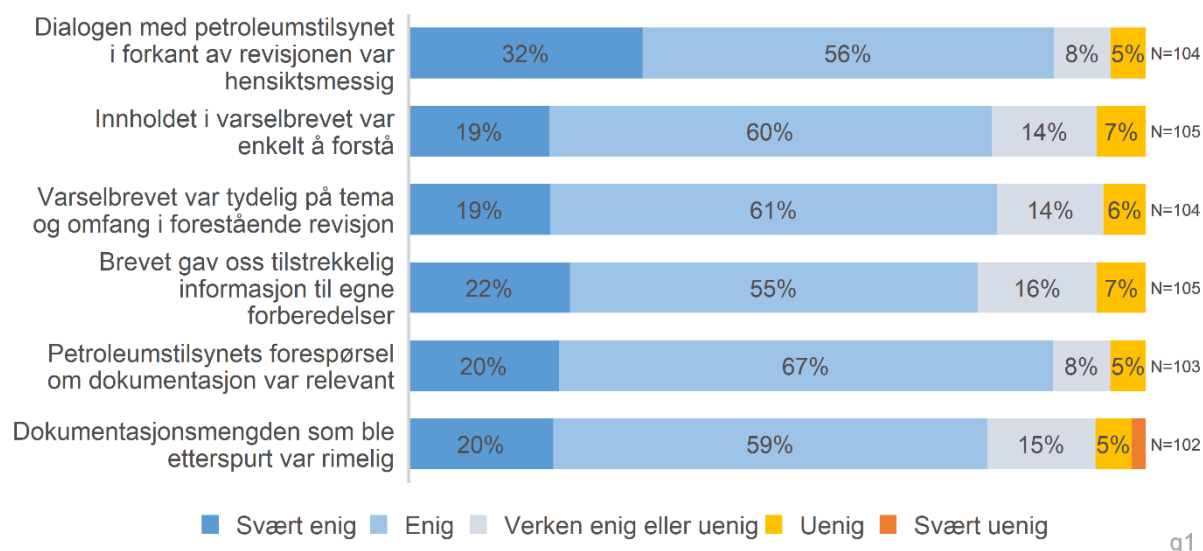
Undersøkelsen i sin nåværende form har pågått siden 2019, og vi kan derfor sammenligne svarverdier mellom år. Vi trekker frem relevante utviklingstrekk gjennom kapittelet, og avslutningsvis presenterer vi gjennomsnittsverdier for svargivingen i de tre årene det er undersøkelsesdata for.

Varselbrev og dialog i forkant

I forkant av hver revisjon sender Ptil varsel til selskapet som har ansvar for driften på innretningen hvor revisjonen skal skje. Brevet skal gi selskapet anledning til å gjøre forberedelser som er nødvendig i forkant av revisjonen. Dette innebærer at selskapene får vite konkret hva som skal undersøkes, og hvilken dokumentasjon selskapet må legge fram for Ptil. Dersom selskapene har behov for ytterligere informasjon, er det dialog med Ptil om det. Målet med disse forberedelsene, er at revisjonen skal bli gjennomført på en så god måte som mulig. I denne delen ser vi på hvor godt dette fungerer i praksis.

Figur 1 viser at selskapene i svært stor grad er fornøyde med Ptils prosess i forkant av revisjonen. 88 prosent var enige eller svært enige i at dialogen i forkant var hensiktsmessig. Som vi vil komme tilbake til, er det generelt få som har noe å utsette på samhandlingen med Ptil. De fleste er fornøyde med både varselbrevet og Ptils forespørsel om dokumentasjon.

Figur 1: Varselbrev og dialog i forkant. Svaralternativet «Ikke relevant» er utelatt.

De få som uttrykte seg negativt i noen av spørsmålene, fikk muligheten til å skrive inn en forklarende tekst. Disse tekstsvarene kan grovt sett deles i to grupper. Den første gruppen påpekte at dokumentasjonsmengden er stor. Den andre, og største gruppen, opplevde varselet om tilsyn som utilstrekkelig for at de kunne forberede seg godt. Noen eksempler på dette kan vi se her:

«Temaet var for generelt til at virksomheten kunne gjøre gode forberedelser i forkant av tilsynet.»

«Antydning til manglende samsvar mellom Ptils disipliner representert i tilsynet ift. forespurt dokumentasjon og tema på agendaen.»

«Ville vært hensiktsmessig med et formøte for å avtale f.eks. detaljert agenda og hvem som skulle intervjues.»

«Varselbrevet var ikke spesifikt nok på alle punkter til å gjøre nødvendige forberedelser ut fra dette. Noen punkter måtte [avklares] gjennom telefonsamtale.»

Vi ser her at det er flere som har samme problem, og at noen av selskapene har funnet en løsning, ved å be Ptil om mer informasjon i forkant av revisjonen. Det er flere som trekker fram denne løsningen, samtidig som en del andre ser ut til å oppleve at revisjonen ble annerledes enn de hadde forventet, basert på varselbrevet.

Også de som ikke svarte at de var uenige i noen av spørsmålene, fikk skrive inn tekst. Selv om disse respondentene sa seg enige i at etterspurt dokumentasjon var rimelig, var det flere som skrev at de opplever mengden som krevende. Én respondent etterlyste mer smidige tekniske løsninger for overlevering av dokumenter, som kan tenkes å senke belastningen som dokumentasjonsmengden påfører selskapene:

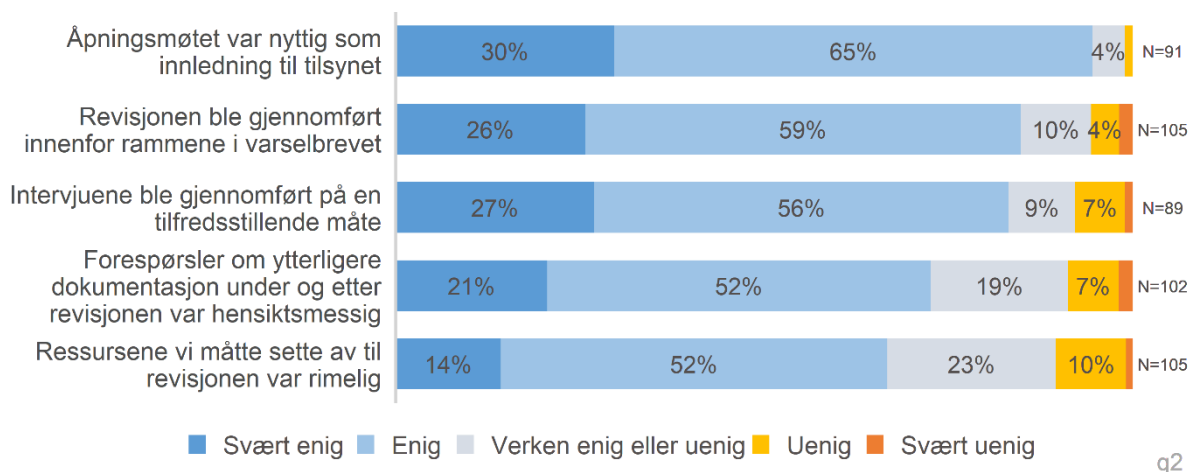
«Med de dokument mengdene som blir etterspurt så må Ptil ha en Dropp Sone som klarer å håndtere data som oversendes i mapper ikke bare som enkeltstående dokumenter.»

Gjennomføring av revisjonen

Vi skal nå se på gjennomføring av selve revisjonen. Denne fasen starter med Ptils åpningsmøte, og omfatter dessuten verifikasjoner, intervjuer og gjennomgang av dokumentasjon. Fokuset i undersøkelsen er på to ting. Det første er belastningen som revisjonen legger på selskapet. Det andre er om revisjonen var i samsvar med det som ble varslet. Hva selskapene svarer om dette, kan både fortelle oss noe om kvaliteten på Ptils arbeid, og om selskapenes forhold til Ptil.

Selskapenes vurdering av gjennomføringen av revisjonen forteller en tilsvarende historie som for forberedelsene (Figur 1). Som i tidligere år, er de aller fleste fornøyde, selv om svarene i årets undersøkelse er litt mer avmålte enn tidligere, og jevnt over noe færre som sier seg enig i påstandene enn tidligere. På spørsmålet om åpningsmøtet er nyttig som innledning, er derimot svarene svært positive, og omtrent som i de foregående årene.

Figur 2: Gjennomføring av revisjonen. Svaralternativet «Ikke relevant» er utelatt.

Igjen ser vi at dokumentasjon og ressursbruk tilknyttet revisjonen, er et tema som noen selskap har utfordringer med. Flere myndighetskontakter kommenterer tekstlig på ressursbruken ved revisjonen, og mener den er for høy. Flere kommenterte at det var god dialog, men det ser ut til å ha vært noen

«følgefeil» for selskaper som i forkant av revisjonen fikk en feilaktig oppfatning av tematikk og omfang. Til tross for noen kritiske stemmer, må de generelle tilbakemeldingene karakteriseres som svært gode.

Oppsummeringsmøtet

Hver revisjon avsluttes med et oppsummeringsmøte hvor Ptil legger fram sine observasjoner, og hvor selskapet får mulighet til å komme med tilsvarende til observasjonene og Ptils foreløpige konklusjoner. Møtet har dermed en viktig funksjon som arena for å avklare misforståelser og å gi selskapet en forståelse av Ptils umiddelbare vurdering i påvente av en endelig rapport. I tilfeller med alvorlige avvik, vil oppsummeringsmøtet gi et godt utgangspunkt for rask utbedring. I revisjoner med mindre alvorlige funn, kan møtet bidra til at rapporten blir mer presis, og at selskapet får en bedre forståelse av rapportens innhold.

Selskapene svarte stort sett positivt på spørsmålene om oppsummeringsmøtet, og gav uttrykk for at møtene er lange nok, og at innholdet er forståelig. Andelen «negative» svar er likevel noe høyere enn i tidligere år, og 12-15 prosent av respondentene var uenige/svært uenige i hver av de tre påstandene som er vist i figur 3.

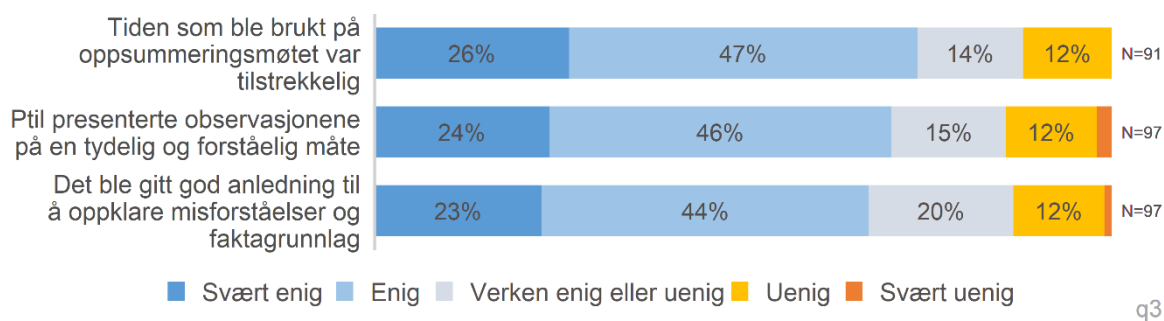
Ut fra tekstsvarene tilknyttet disse spørsmålene, er det tydelig at det er en viss sammenheng mellom svarene som gis på de tre spørsmålene. I revisjoner med misforståelser, kan eksempelvis selskapene føle behov for et lenger oppsummeringsmøte enn Ptil har lagt opp til. Noen kommenterte også at møtet ble hektisk, fordi det var mange funn:

«Liten tid til oppsummeringsmøte, ekstremt mange observasjoner gjorde det også vanskelig å kommentere»

«Det var flere tema hvor det hadde oppstått misforståelser/uklarheter etter intervju og feil oversendt informasjon. Dette økte behov for å avholde et lenger oppsummeringsmøte.»

På spørsmålet om hvorvidt det ble gitt god anledning om å oppklare misforståelser og faktagrunnlag, var andelen som svarte nøytralt på 20 prosent. Selv om selskapene hadde muligheten til å svare at spørsmålet ikke var relevant (disse svarene vises ikke i figuren), kan det tenkes at flere svarte nøytralt fordi det ikke fantes store misforståelser, og vi ser at andelen nøytrale svar er litt større enn for de to andre spørsmålene.

Figur 3: Oppsummeringsmøtet. Svaralternativet «Ikke relevant» er utelatt.

Noen av selskapene mente at dialog i oppsummeringsmøtet er krevende, fordi Ptils observasjoner ble lagt fram på en slik måte at de var vanskelig å se i sammenheng med konkrete funn fra revisjonen:

«Vanskelig å forstå detaljene rundt de observasjonene som ble presentert, følgelig også vanskelig å avklare misforståelser eller mulighet til å kommentere.»

«For generell og overordnet tilbakemelding på avslutningsmøtet. Pga. lite spesifikke tilbakemeldinger var det vanskelig å oppklare missforsåelser eller faktafeil.»

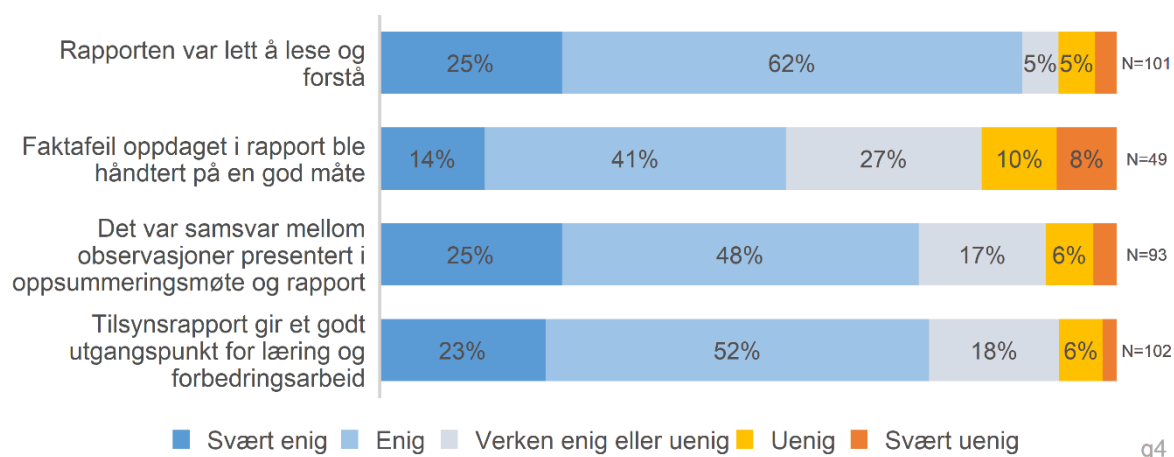
Én respondent foreslo også å avtale tidspunkt for møtet i god tid, for å sikre at relevante personer har anledning til å delta:

«For å kunne planlegge og få med alle relevante personer vil det være fordel å vite dato/tidspunkt for oppsummeringsmøtet god tid i forkant. (f eks i revisjonsvarsel/agenda).»

Tilsynsrapporten

Etter gjennomført revisjon arbeider Ptil videre med funnene. Dette arbeidet ender med en tilsynsrapport som blir sendt til det reviderte selskapet, og deretter publisert på Ptils nettsider. Et viktig poeng med rapporten, er at den skal være en grundig skriftliggjøring som gir selskapene et godt utgangspunkt til å iverksette tiltak. Det er rimelig å forvente at funnene som blir presenterte i rapporten i stor grad samsvarer med funnene som ble lagt fram i oppsummeringsmøtet. Vi skal nå se på hva selskapene mente om tilsynsrapporten.

Figur 4: Tilsynsrapport. Svaralternativet «Ikke relevant» er utelatt.

Selskapene var i stor grad fornøyd med tilsynsrapporten. De fleste var enige i at innholdet i rapporten var tydelig og i overensstemmelse med observasjonene som ble presenterte i oppsummeringsmøtet. Som i tidligere år, ser vi at noen selskaper som synes at sammenhengen mellom Ptils funn og foreliggende lovverk er utydelig. Det var også noen selskaper som kommenterte at det ikke var samsvar mellom funnene i rapporten, og observasjonene som ble lagt fram i oppsummeringsmøtet. Flere mente også at det blir vanskeligere å ta i bruk lærdom fra revisjonene, dersom det tar lang tid før rapporten blir tilgjengeliggjort:

«Når tilsynsrapporten kjem 4 månader etter avslutningsmøtet til revisjon har ein mista momentet i revisjonen. Dette gjer at læring frå revisjonen er vanskeligare enn om rapporten kjem i rimelig tid etter revisjonen.»

Spørsmålet om håndtering av faktafeil i rapporten er spesielt, siden det forutsetter at det forekom faktafeil i rapporten. I spørreskjemaet var det derfor presisert at man kunne svare «ikke relevant» dersom man ikke hadde oppdaget faktafeil. Selv om det var mulig å svare «ikke relevant», også på de andre spørsmålene, er bruken av dette alternativet langt større i spørsmålet om faktafeil i rapporten enn i noen andre spørsmål i undersøkelsen. 53 prosent av selskapene svarte at spørsmålet ikke var relevant. Et enkelt svar på dette spørsmålet, påvirker dermed fordelingen i større grad enn det gjør i de andre spørsmålene.

Av selskapene som oppdaget faktafeil i rapporten, var det 18 prosent som var misfornøyde med hvordan feilen ble håndtert. Flere av respondentene som svarte at de var misfornøyde med håndteringen av faktafeil i rapporten, kommenterte at deres tilbakemeldinger om feilene ikke ble tatt til følge i revidert rapport. Et selskap opplevde også at deres henvendelse ikke ble fulgt opp i det hele tatt. En annen respondent kommenterte at det er vanskelig å få forandret faktafeil senere enn på oppsummeringsmøtet:

«Det som ikke blir kommentert i oppsummeringsmøte som faktafeil eller misforståelser er erfaringsmessig vanskelig å få forandret på i ettertid.»

På den andre siden, var det noen som kommenterte at deres innvendinger helt eller delvis ble tatt til følge, og én respondent beskrev en konstruktiv prosess for å rette opp i faktafeil:

«God dialog rundt faktafeil. [selskapet] oversendte skriftlig kommentar på faktafeil og Ptil foreslo et møte for å avklare. Det fungerte fint og Ptil var raske med å sende en revidert rapport.»

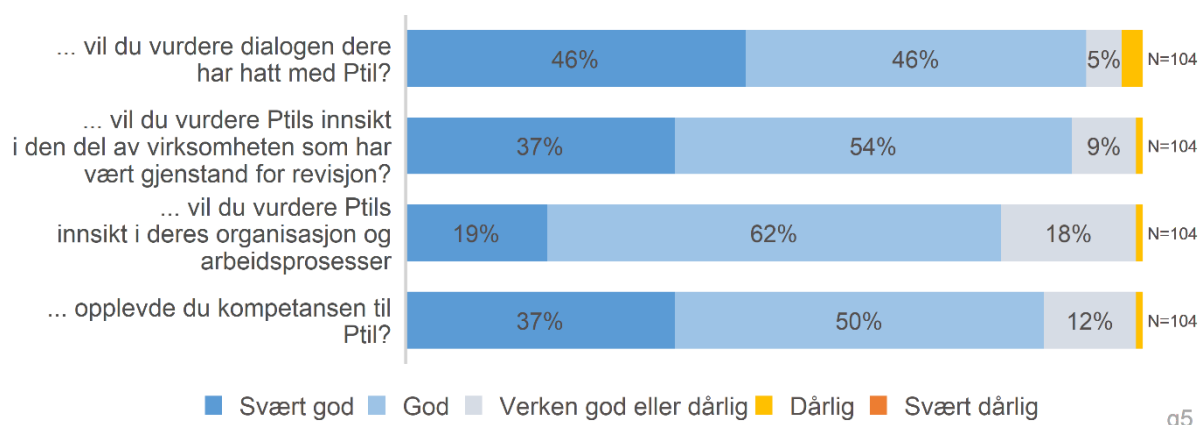
Samhandlingen med Petroleumstilsynet

Vi skal nå se på hvordan myndighetskontaktene opplevde samhandlingen med Ptil. Disse spørsmålene er mer generelle enn de vi har sett på til nå, og er ikke knyttet til en enkelt del av revisjonen. Vi har allerede sett at tilbakemeldingene på dialog i forkant av revisjonen var gode. Av alle temaene som ble dekket i undersøkelsen, er det samhandlingen med Ptil som fikk best tilbakemeldinger.

Figur 5 viser at 92 prosent vurderte dialogen med Ptil som god eller svært god. På spørsmålene om Ptils innsikt i virksomheten, var andelen nøytrale svar litt større, men svarene var fortsatt i svært stor grad positive. Ptils kompetanse får også gode tilbakemeldinger, og 87 prosent svarte at de opplevde Ptils kompetanse som god eller svært god.

De positive svarene viser at selskapene i all hovedsak er fornøyde med samhandlingen med Ptil, og det var få tekstkommentarer til disse spørsmålene. Noen kommenterte generelt at dialogen fungerer godt, og én respondent skrev ganske enkelt «Ryddig og profesjonelt». Én respondent ønsket seg muligheten til å gi bredere tilbakemeldinger enn på bare rene faktafeil, noe vedkommende mener ville forbedre rapporten. En annen respondent viste til en konkret hendelse hvor vedkommende opplevde det som uheldig at varselbrevet ble sendt ut rett før sommerferien, noe som gjorde at det var vanskelig å få fulgt opp brevet med dialog, siden kontaktpersonen i Ptil var utilgjengelig i flere uker.

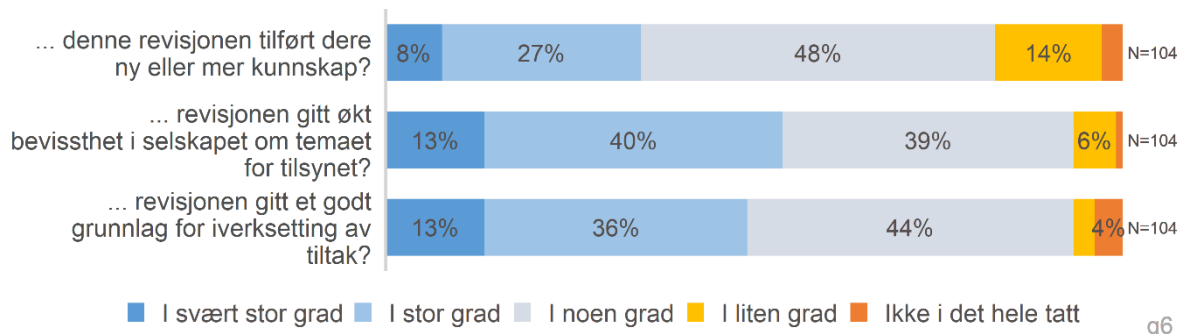
Figur 5: Samhandlingen med Petroleumstilsynet. [Hvordan ...]

Utbytte av revisjonen

Et viktig formål med revisjonene er selvsagt å avdekke regelverksbrudd, men revisjonen kan også bidra til å tilføre kunnskap utover påpekning av avvik (eller forbedringspunkter). De aller fleste selskapene oppgav å ha hatt nytte av revisjonen. Mens 35 prosent i stor eller svært stor grad fikk ny kunnskap, var det 53 prosent som svarte tilsvarende på at revisjonen hadde økt bevisstheten om temaet for tilsynet. 49 prosent svarte at revisjonen i stor eller svært stor grad hadde gitt et godt grunnlag for iverksetting av tiltak.

Figur 6: Utbytte av revisjonen. [Hvordan ...]

I 2019-rapporten undersøkte vi sammenhengen mellom utbytte av tilsyn og antallet avvik i tilsynet. Et resultat var at selskapene i tilsyn med flere avvik hadde noe høyere opplevd utbytte, enn i tilsyn med få avvik. Utover dette hadde avvik liten forklaringskraft på vurderingene til selskapene.

I tekstsvarene var det flere som svarte at Ptil i revisjonen hadde påpekt kjente problemstillinger, som i noen tilfeller var helt eller delvis utbedret:

«Vi anser at tilsynet adresserte problemstillinger som prosjektet allerede hadde fokus og kontroll med eller nødvendige planer var på plass.»

Noen skrev også at de i liten grad hadde fått ny kunnskap i løpet av revisjonen, fordi det var få funn, og én respondent påpekte at det at de ikke hadde fått ny kunnskap, dermed ikke burde tolkes negativt. Flere kommenterte at de kjente til avdekkede problemer fra før, men at revisjonen var nyttig for å prioritere utbedringen:

«Tilsynet vil bidra til økt fokus og muligens endring av prioritet internt knyttet til påpekte forhold»

Ett selskap svarte at Ptils observasjoner gikk på forhold hvor det var planlagt utbedringer, men hvor planene ennå ikke hadde blitt fulgt opp. Man må i en del tilfeller påregne en planleggingsfase før utbedringen skjer. At den løpende undersøkelsen blir sendt ut relativt kort tid etter at tilsynsrapporten foreligger, kan gjøre at mer omfattende tiltak gjennomføres etter at undersøkelsen er besvart. I kapittelet om den overordnede undersøkelsen, vil vi også se at det er litt vanligere å iverksette engangstiltak enn systemtiltak. Forskjellen er likevel ikke veldig stor, og det er derfor rimelig å tro at det skjer mer arbeid med mer overordnede systemtiltak enn det som framkommer i tekstkomentarene her.

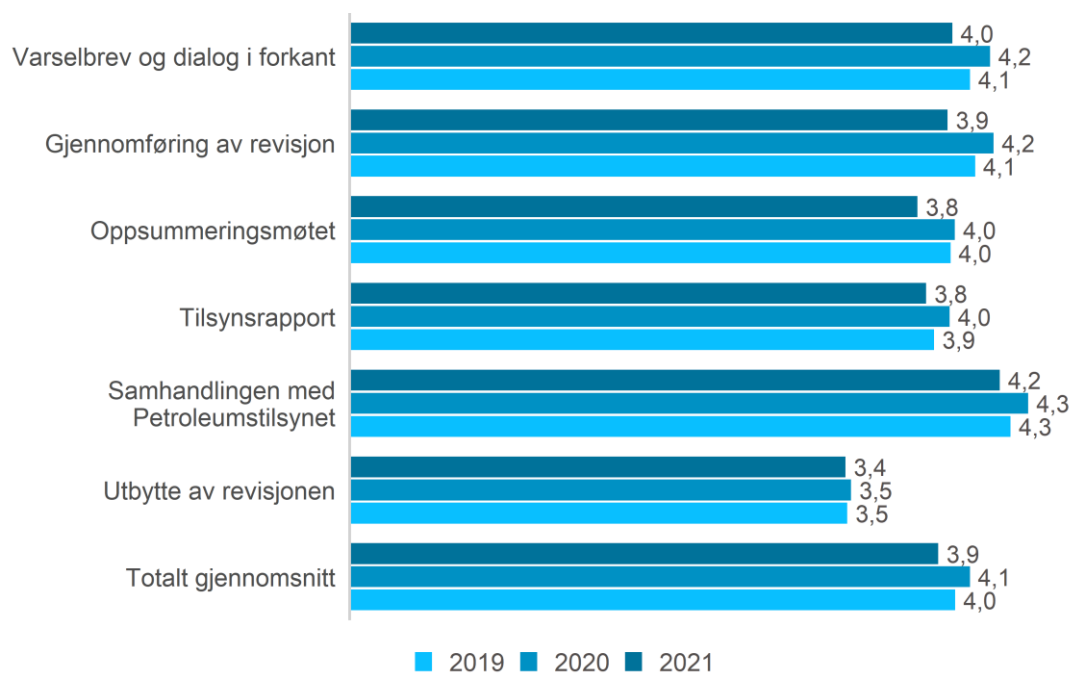
Samlet svargivning

Vi vil nå ta en mer overordnet tilnærming til svarene. Som vi har sett, var den løpende undersøkelsen delt inn i spørsmålsbatterier med ulike overordnede tema. Svarskalaene går fra negativt (1) til positivt (5), noe som gir oss muligheten til å regne ut gjennomsnittsindeks for hvert spørsmålstema. Dette gir et mer tydelig oversiktsbilde av svarene.

I figur 7 viser vi gjennomsnittlig svarverdi for de ulike temaene. Svaralternativene på de to siste temaene skiller seg fra skalaen på de fire første. Når vi sammenligner gjennomsnittlig svar, er det derfor viktig å huske på at svarene i de ulike temaene kan ha blitt tolket på ulik måte. Den løpende undersøkelsen har vært gjennomført fra 2019, og vi kan dermed sammenligne på tvers av år (vi ser her bort fra den mer begrensede 2018-piloten).

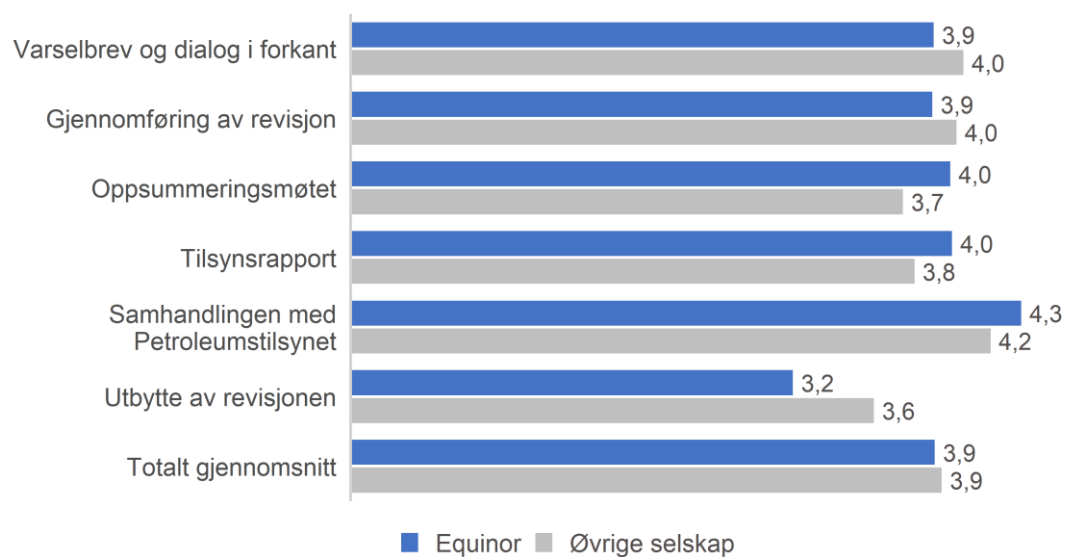
Totalt gjennomsnitt av alle svarene er på 3,9, noe som er et tydelig positivt resultat, men en liten nedgang fra 2020. Det var samhandlingen med Ptil som fikk best vurdering blant temaene, men tilbakemeldingene er i gjennomsnitt tydelig positive for alle tema. Vurderingene på utbytte av revisjonen, var litt lavere enn de andre temaene i gjennomsnitt. Svarene går likevel i retning av å være positive innenfor dette temaet, og som vi kan se i figur 6, skyldes forskjellen i stor grad at svært mange har svart mer nøytralt.

Figur 7: Samlet svargiving for ulike temaer ved revisjon. Gjennomsnittsverdier per år.

Equinor er den klart største aktøren, og utgjør rundt en tredjedel alle revisjonene i vår undersøkelse. Gitt Equinors særstilling, kan det være interessant å sammenligne deres svar med svarene fra de øvrige selskapene. I tidligere år har Equinor gjennomgående svart litt mindre positivt enn de andre selskapene. Dette forandret seg i 2021, og Equinor er nå mer fornøyd enn andre selskap med oppsummeringsmøtet, tilsynsrapporten og samhandlingen med Ptil. Når det gjelder varselbrev og dialog i forkant, samt gjennomføring av revisjonen, er Equinor fremdeles litt mindre positive. Den mest tydelige forskjellen mellom Equinor og de andre selskapene, er likevel i utbytte av revisjonen, hvor Equinor har gitt tydelig lavere gjennomsnittsscore. Ser vi på totalt gjennomsnitt, er det svært liten forskjell, og både Equinor og de øvrige selskapene må sies å være tydelig positive, når vi ser svargivingen under ett.

Figur 8: Samlet svargiving for ulike temaer ved revisjon. Gjennomsnittsverdier. Fordelt på Equinor og øvrige selskap

Overordnet undersøkelse

Den overordnede undersøkelsen gikk ut til hovedverneombud og myndighetskontakter i petroleumssektoren i slutten av 2021, og hadde som fokus å fange opp de langsiktige og grunnleggende oppfatningene sektoren har om Ptil. Spørsmålene ba ofte respondenten om å tenke på de tre-fire siste årene, og spørsmålene var formulerte slik at fokuset blir hevet over enkeltsituasjoner.

Et viktig skille i undersøkelsen går mellom hovedverneombud og myndighetskontakter. Dette skillet er interessant, fordi det gir oss tilgang til to ulike perspektiver innenfor samme industri, og i noen tilfeller innenfor samme selskap. Det er flere steder forskjeller i svarene til myndighetskontaktene og hovedverneombudene, men forskjellen er ikke dramatisk, og består for det meste av ulike nyanser av positive svar. Vi legger til grunn at mange av hovedverneombudene har ansvar for en mer avgrenset del av virksomheten, og at de derfor vil ha et svakere grunnlag for å svare på en del av spørsmålene enn det myndighetskontaktene har. Dette vil vi komme tilbake til når vi ser på disse spørsmålene.

Oppfølging av funn fra revisjon

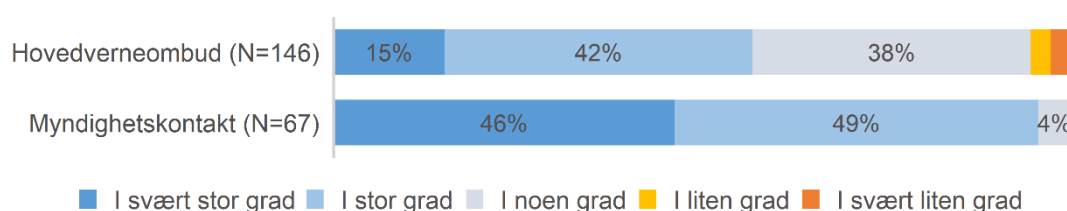
Etter en revisjon, legger Ptil fram sine funn for selskapet i en tilsynsrapport. Selv om funnene blir lagt fram i oppsummeringsmøtet på slutten av revisjonen, er det først i rapporten at det foreligger en grundig skriftliggjøring av Ptils konklusjon. I rapporten legger Ptil fram sine vurderinger, og konkretiserer også funnene til avvik og forbedringspunkter. Selskapene er pliktige å utbedre avvik, ettersom disse er brudd på regelverkskrav. Forbedringspunktene er indikasjoner på mulige regelverksbrudd, men med en mindre klar forpliktelse til utbedring.

Spørsmålene i denne delen kan fortelle oss noe om selskaperens forhold til Ptil. Selskapene kan se på Ptil som en instans som legger til rette for best mulig drift i sektoren, eller som en instans som innskrenker selskapets frihet til å drive som normalt. Disse to tenkte ytterpunktene, gir oss to perspektiver med helt ulike forutsetninger for å bruke kunnskapen som kommer fram gjennom revisjoner. Mens selskap på det første ytterpunktet vil se på revisjonsrapporten som verdifull informasjon om hvordan driften kan forbedres, vil det andre ytterpunktet se på revisjonen som et

hinder som er forsert og tilbaketrukket i det man har forsikret at driften kan fortsette som normalt. Som vi skal se, viser de fleste selskaper en ganske stor interesse for funnene fra revisjonene.

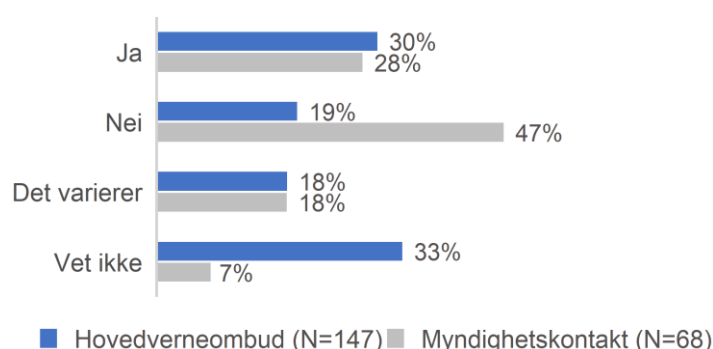
Figur 9 viser at de fleste oppgav at de bruker funn og læringspunkter fra revisjonene. For en myndighetskontakt, kan man anta at det er nær utenkelig å svare at man ikke bruker informasjonen, da det impliserer at selskapet driver på en måte som Ptil anser som uforsvarlig. Verneombudenes perspektiv er derfor svært interessant i denne sammenhengen. Vi ser at det er betraktelig færre som brukte svaralternativene «I stor grad» eller «I svært stor grad» blant verneombudene enn blant myndighetskontaktene. Det var likevel bare et fåtall av verneombudene som mente at informasjonen ikke blir brukt. På dette spørsmålet er det små forskjeller sammenlignet med tidligere år, men svarene fra hovedverneombudene er noe mer «positive» enn i fjorårets undersøkelse.

Figur 9: «I hvilken grad brukes funn og læringspunkter fra revisjoner i de delene av selskapet som berøres direkte av tilsynet?»

Figur 10 viser svarene på spørsmålet om hvorvidt tilsynsrapporter som avdekker avvik blir håndtert ulikt fra rapporter som ikke avdekker avvik. Omtrent halvparten av myndighetskontaktene svarte at de ikke behandles forskjellig. Blant hovedverneombudene svarte 19 prosent det samme. Denne andelen har blitt redusert hvert år, og var i 2019 på 39 prosent. Det er samtidig færre hovedverneombud som svarer at de blir håndtert forskjellig, mens andelen som svarte at det varierer, eller at de ikke vet, har økt. 33 prosent av hovedverneombudene svarte at de ikke visste om rapportene blir håndtert ulikt, mens 7 prosent av myndighetskontaktene svarte det samme.

Figur 10: «Når det gjelder håndtering av tilsynsrapporter: Er det forskjell på tilsynsrapporter som avdekker avvik og tilsynsrapporter som ikke avdekker avvik?»

Personer som svarte «Ja» eller «Det varierer», fikk muligheten til å skrive en utdypning av svaret. Det er naturlig at avvik blir sett på som mer alvorlig enn forbedringspunkter, og det er helt tydelig at dette gjør utslag i selskapenes prioriteringer. Vi vil trekke fram noen eksempler på dette, som kommer fra både myndighetskontakter og hovedverneombud:

«Tilsynsrapporter uten avvik men med identifiserte forbedringspunkt følges opp ved å adressere forbedringspunktene på lignende måte som adressering av avvik. Forskjellen er at en ved forbedringspunkt har anledning til å konkludere at ingen aksjon skal gjennomføres pga kost/nytte betraktninger.»

«I en hektisk hverdag med stor administrativ belastning, velger en ofte å prioritere avvik og dernest håndtere andre dersom det enten er påkrevd eller det er "ledig tid"»

«Tilsynsrapport med avvik blir fulgt opp av begge parter. tilsynsrapport uten avvik krever ingen videre oppfølging»

Det er ellers verdt å nevne at de fleste skriftlige tilbakemeldingene fra respondenter som brukte svaralternativet «det varierer», poengterer at avvik tross alt får størst fokus i selskapene. Vi ser også noen få tilfeller av hovedverneombud som er ganske kritiske til eget selskaps håndtering av funn:

«Avvik lukkes for at Ptil skal være fornøyd. Observasjoner blir ikke gjort noe med vis det koster penger å rette. Avvik lukkes på billigst mulig måte, ikke på best måte.»

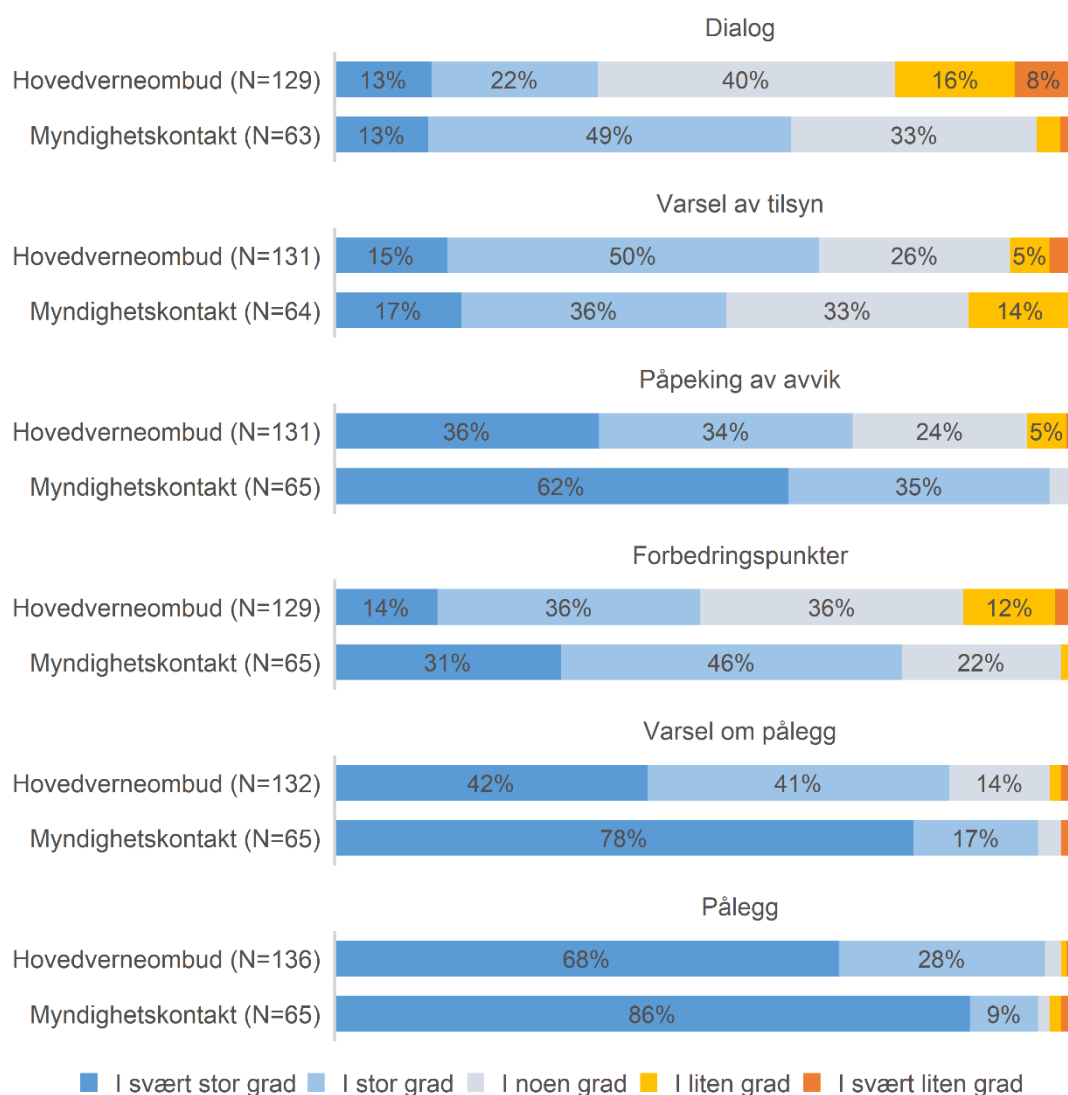
I forbindelse med revisjoner kan Ptil reagere på ulike måter, alt etter grad av alvor. Vi skal nå se på hva som i størst grad utløser tiltak hos selskapene. Figur 11 viser tydelig at varsel om pålegg, og pålegg, nesten alltid fører til tiltak hos selskapene. Svarene i de to tilfellene var relativt like, men andelen som svarte «i svært stor grad» er høyere for faktiske pålegg. Forskjellen mellom hovedverneombud og myndighetskontakter ligger stort sett i hvor ettertrykkelig de bekrefter at varsel om pålegg og pålegg fører til tiltak.

Når det gjelder forbedringspunkter, var det ganske stor forskjell på hvordan de to gruppene svarte. Hovedverneombudene var kort sagt noe mer skeptiske til at forbedringspunkter utløste forbedringer. Det er likevel ikke slik forbedringspunkter blir vurdert som nytteløse – det «nøytrale» alternativet «I noen grad» utelukker absolutt ikke at forbedringspunktene blir tatt til følge.

Det er stilt et eget spørsmål om «dialog». Hva den enkelte respondent legger i dette begrepet kan variere, men det ble uansett vurdert som det minst effektive virkemidlet. 24 prosent av hovedverneombudene svarte at dialog i liten eller svært liten grad førte til tiltak. Dette indikerer likevel at også dialog oppfattes å ha effekt. 62 prosent av myndighetskontaktene uttrykte på sin side at dialog i stor eller svært stor grad fører til tiltak. Dette er en betydelig høyere andel enn hos hovedverneombudene, men er allikevel en tydelig nedgang fra 2020, hvor 78 prosent av myndighetskontaktene svarte det samme. Årsaken til dette ligger imidlertid i økt bruk av midtkategorien «I noen grad».

Omtrent to tredeler av hovedverneombudene og halvparten av myndighetskontaktene mente at varsel om tilsyn fører til tiltak. Dette kan indikere at selskapene legger innsats i å forberede varslede tilsyn, og i den forbindelse iverksetter tiltak.

Figur 11: «Basert på dine erfaringer: I hvilken grad vil følgende virkemidler normalt sett føre til tiltak?»

Bred anvendelse av funn

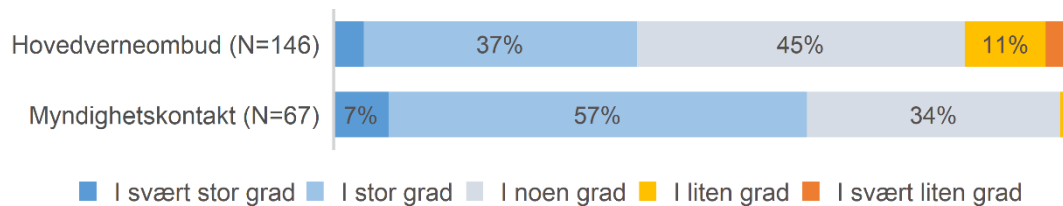
Vi har til nå sett på hvordan selskapene forholder seg til Ptils funn som er direkte knyttet opp mot spesifikke deler av selskapets egen drift. Som nevnt tidligere er regelverket funksjonsbasert, og selskapene har dermed frihet til, og ansvar for å drive selskapet på en slik måte at regelverket blir overholdt. Innenfor et slikt system er det rimelig å forvente at selskapene gjør et betydelig arbeid med sikkerheten, som går ut over å følge opp Ptils konkrete funn fra en gitt revisjon. I denne delen vil vi se på en rekke spørsmål som går mer på selskapenes overordnede sikkerhetsarbeid, og Ptils rolle i dette arbeidet.

En måte å bruke kunnskapen fra revisjonene på, er å ta i bruk funnene for å gjøre endringer i andre deler av virksomheten. Motivasjonen kan være å forbedre sikkerheten, men også å unngå eventuelle ulemper ved tilsvarende funn i framtidige revisjoner. Figur 12 viser at 64 prosent av myndighetskontaktene mente at funn i stor eller svært stor grad blir overført til andre deler av virksomheten. Noen få svarte at de i liten grad overfører funnene. Dette betyr ikke nødvendigvis at de

ikke er interesserte, men kan også tolkes som at det ikke er gjort funn som har anvendelse utenfor revisjonsobjektet.

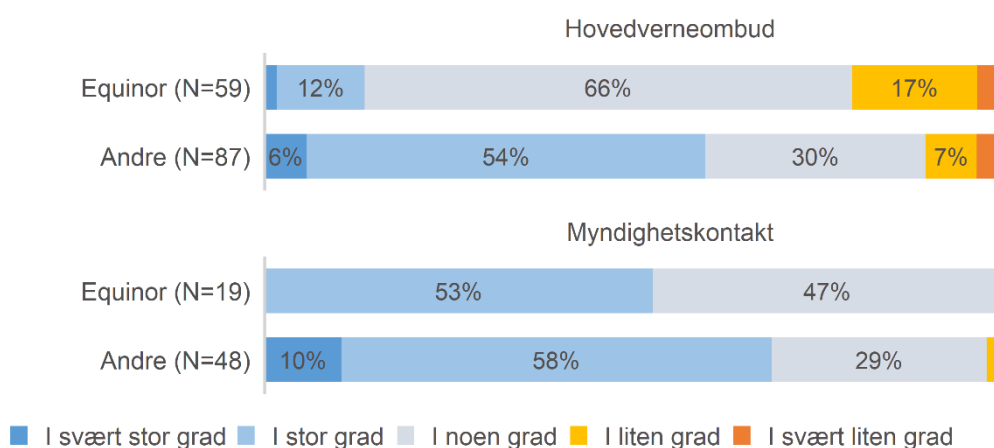
Også her er det forskjell mellom hovedverneombud og myndighetskontakter. Mens 64 prosent av myndighetskontaktene mente at funnene blir overført, var det 41 prosent av hovedverneombudene som mente det samme. Her ser vi en endring fra 2020, da bare 26 prosent av hovedverneombudene mente at funn og læringspunkter overføres til andre deler av virksomheten.

Figur 12: «I hvilken grad overføres funn og læringspunkter fra revisjoner til andre deler av deres virksomhet?»

Figur 13 viser at det er en del forskjell mellom hovedverneombudene i Equinor og i de andre selskapene. Mens til sammen 60 prosent fra de andre selskapene svarte at de i stor eller svært stor grad overfører funn og læringspunkter til andre deler av virksomheten, var det bare 14 prosent fra Equinor som svarte det samme. Det var også noe flere fra Equinor som svarte at de i liten eller svært liten grad overfører funn. Også blant myndighetskontaktene er det forskjell mellom Equinor og de andre selskapene. Det relativt lave antallet myndighetskontakter i Equinor, gjør rett nok at det her er rimelig å forvente noe forskjell. I 2020 var det mindre forskjell mellom Equinor og de andre, både blant hovedverneombud og myndighetskontakter. På dette spørsmålet har vi også tidligere sett en del endringer fra år til år, og i 2019 var det respondenter fra Equinor som i størst grad mente at funn overføres til andre deler av driften.

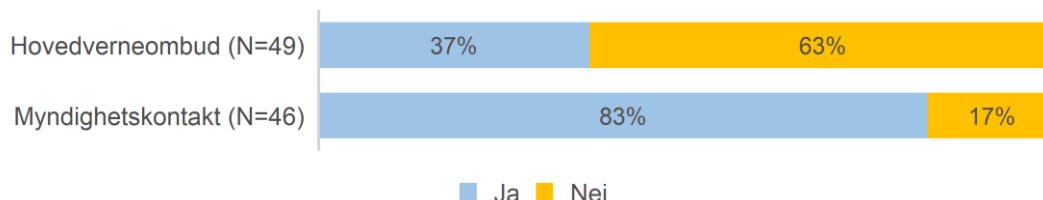
Figur 13: «I hvilken grad overføres funn og læringspunkter fra revisjoner til andre deler av deres virksomhet?». Forskjell mellom Equinor og andre selskaper.

Alle tilsynsrapporter blir publisert på Ptils nettsider. For selskap som ønsker å forbedre driften, vil rapporter fra revisjoner rettet mot andre selskap være en ressurs som kan benyttes til både å identifisere svake punkter, og å finne løsninger på kjente problemer. Figur 14 viser at slik bruk av rapportene er utbredt. 83 prosent av myndighetskontaktene svarte at selskapet hadde brukt kunnskap

fra revisjoner rettet mot andre selskap til å innføre tiltak. Blant hovedverneombudene svarte derimot 63 prosent at de *ikke* hadde gjort det. At myndighetskontaktene har større oversikt over system for læring i selskapet, kan være en mulig forklaring på at gruppene svarte ulikt. Uavhengig av forskjellen, må det sies at dette vitner om en utstrakt bruk av denne ressursen som Ptil tilgjengeliggjør for selskapene.

Figur 14: «Har dere i 2021 brukt kunnskap fra tilsyn rettet mot andre selskap til å utvikle og/eller innføre tiltak i egen virksomhet?» Respondenter som svarte «Vet ikke» eller «Ikke relevant» er utelatt.

De som svarte «ja» på spørsmålet, ble bedt om å gi eksempler på tiltak som har blitt utviklet på bakgrunn av tilsyn rettet mot andre selskap. Noen svar viser til konkrete eksempler på tiltak:

«Innføring av prosesser for systematisk evaluering av om utførte tiltak var i tråd med intensjon og hadde ønsket effekt.»

Et mer typisk svar, var likevel at selskapene arbeider preventivt, og benytter rapportene for å identifisere forhold ved sin egen drift som tilsvarer funnene i rapporter rettet mot andre selskap:

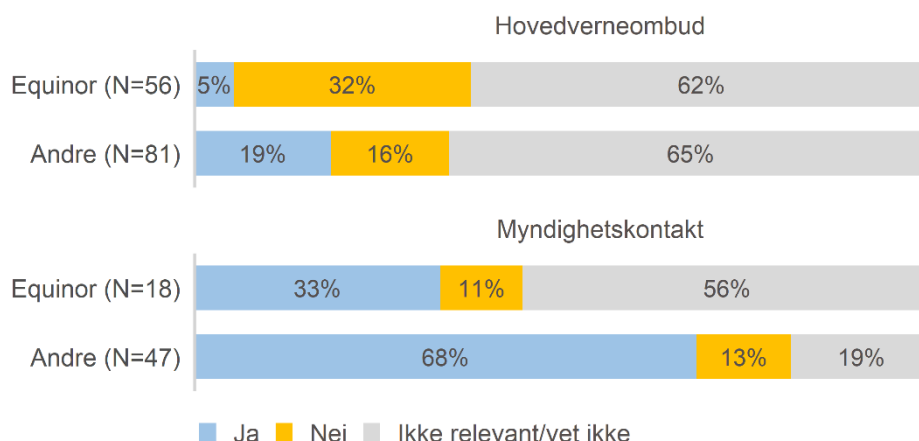
«I forbindelse med beredskapsprosessene våre og dokumentene er kunnskap fra tilsyn mot andre selskap viktig for å sjekke om våre prosesser og styrende dokument dekket de observasjoner som andre selskap erfarer.»

«Det er ikke sikkert vi har gjort "tiltak" men vi har brukt kunnskap fra tilsyn mot andre selskap for å se om vi har tilsvarende funn, og om det er andre vi kan lære av.»

61 prosent av hovedverneombudene, og 25 prosent av myndighetskontaktene svarte at de ikke visste om selskapet hadde brukt kunnskap fra revisjoner rettet mot andre selskap til å innføre tiltak i egen virksomhet (dette svaralternativet er ikke vist i figur 14). Dette underbygger et inntrykk av at hovedverneombudene har mindre innsikt i denne bruken av tilsynsrapporter enn det myndighetskontaktene har.

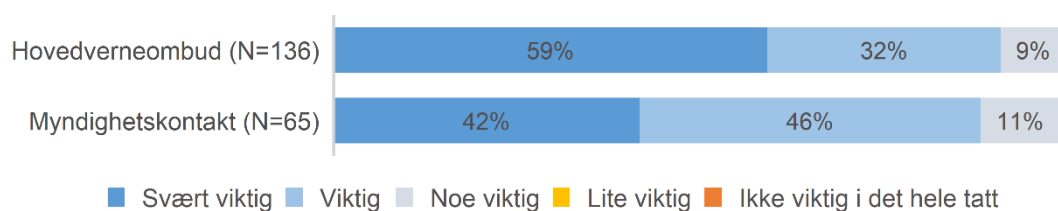
I figur 15 bryter vi svarene om bruk av tilsyn rettet mot andre selskap ned på hhv. Equinor og andre selskap i næringen. Denne figuren inkluderer også «vet ikke»-svar, og andelen som har benyttet dette svaralternativet har økt, sammenlignet med 2020, særlig blant myndighetskontakter fra Equinor, hvor 56 prosent svarte at de ikke vet i 2021, sammenlignet med 23 prosent i 2020. Blant myndighetskontaktene fra de andre selskapene, svarte 68 prosent at de har tatt i bruk slik kunnskap i 2021, noe som er en økning på 13 prosentpoeng fra 2020.

Figur 15: «Har dere i 2021 brukt kunnskap fra tilsyn rettet mot andre selskap til å utvikle og/eller innføre tiltak i egen virksomhet?»

Det vi har sett på til nå, tilsier at Ptil tilgjengeliggjør viktige ressurser for selskapene. Respondentene svarte også på direkte spørsmål om hvor viktig revisjonene er for selskapets kvalitets- og sikkerhetsarbeid (figur 16). I dette spørsmålet var selskapene nesten utelukkende positive, og de aller fleste svarte at Ptils revisjoner er viktige eller svært viktige for arbeidet deres. Det var ganske få som mente at revisjonene ikke er viktige. Selv om både hovedverneombud og myndighetskontakter var positive, ser vi en interessant forskjell i bruken av det aller mest positive alternativet. 59 prosent av hovedverneombudene svarte at Ptils revisjoner var svært viktige, mens tilsvarende andel for myndighetskontakterne var 42 prosent. En rimelig tolkning av dette er at hovedverneombudene ser på revisjonene som et viktig redskap i å avdekke regelverksbrudd, og å få selskapet til å prioritere tiltak de støtter eller fra før ønsket å gjennomføre. Vi kan ellers bemerke at tallene for 2020 er svært like tallene for 2021.

Figur 16: «Hvor viktig er Petroleumstilsynets revisjoner, slik de fungerer i dag, totalt sett for deres løpende kvalitets- og sikkerhetsarbeid?»

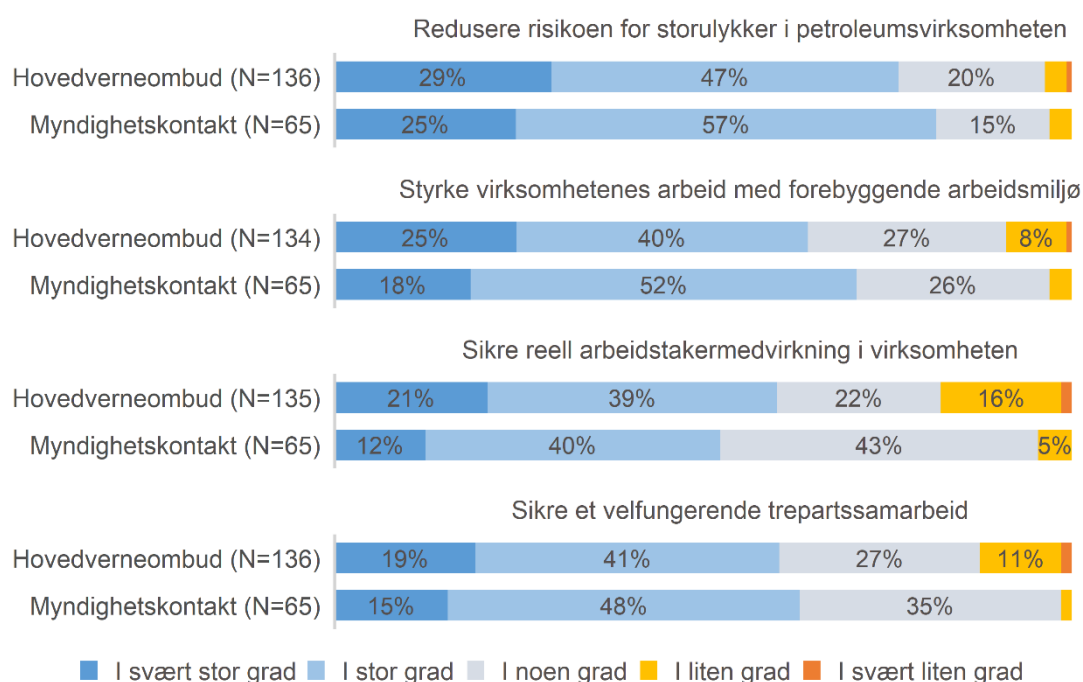

Generelt svarte selskapene altså at Ptil er viktige for deres kvalitets- og sikkerhetsarbeid. Vi skal nå se på spørsmål som fokuserer på mer spesifikke gevinster av tilsynsvirksomheten (figur 17). De fleste mente at Ptil i stor eller svært stor grad bidrar til å redusere risikoen for storulykker, og kun et fåtall av respondentene valgte de negative svaralternativene.

Resten av spørsmålene i figur 17 fokuserte mer på arbeidet enn på resultatet. Hovedverneombudene og myndighetskontakterne er omtrent på linje i sin svargivning på disse spørsmålene. På spørsmålet om virksomhetenes arbeid med forebyggende arbeidsmiljø svarte 70 prosent av myndighetskontakterne at Ptil i stor eller svært stor grad bidrar til dette, og 65 prosent av hovedverneombudene var også enige.

Når det gjelder reell arbeidstakermedvirkning og velfungerende trepartssamarbeid, ser vi en større andel nøytrale svar fra myndighetskontaktene, mens hovedverneombudene i litt større grad svarte negativt. Disse spørsmålene gikk rett til kjernen av hovedverneombudenes arbeid. At det finnes hovedverneombud som ikke opplever at Ptil har bedret deres evne til å få gjennomslag for sine saker, er dermed et rimelig resultat. Likevel var andelen negative svar bare på 18 prosent, mens resten av hovedverneombudene svarte at Ptil i noen, stor eller svært stor grad bidrar til å sikre arbeidstakermedvirkning og trepartssamarbeid.

Figur 17: «I hvilken grad opplever du at Petroleumstilsynet gjennom sin tilstedeværelse i næringen bidrar til å:»

Kontakt mellom Ptil og vernetjenesten var også et tema som mange hovedverneombud trakk fram i sine avsluttende kommentarer til undersøkelsen. Noen nevnte at det er velfungerende og verdifullt og bør fortsettes som i dag:

«Egne møter med vernetjeneste gir oss verdi. Forsette med det.»

Et annet hovedverneombud hadde også tanker om hvordan Ptil kan få god informasjon ut av vernetjenesten:

«Veldig positivt at de fleste tilsyn starter med samtale med Vernetjenesten, dette gir oss mulighet til å gi dere verdifull informasjon om rikets tilstand og hva dere bør se ekstra inn på under tilsynet. Når samtalen gjennomføres avslutningsvis i tilsynet er det nokså opplagt hvor info om utilfredstillende forhold kommer fra og det kan være uheldig for enkelt individ.»

En del andre stemmer i, men gir uttrykk for at Ptil i større grad bør involvere verneombudene:

«Kanskje undersøke mer med tilitsvalgte om hvor skoen trykker før tilsyn.»

«Være mer lyttende til verneombudstjeneste og fagforeninger, kanskje bruke mer tid til å finne ut hva disse rollene egentlig mener og hvor skoen trykker.»

«Husk alltid å ha med vernetjenesten på laget. Her vil dere få vite "sanheten"»

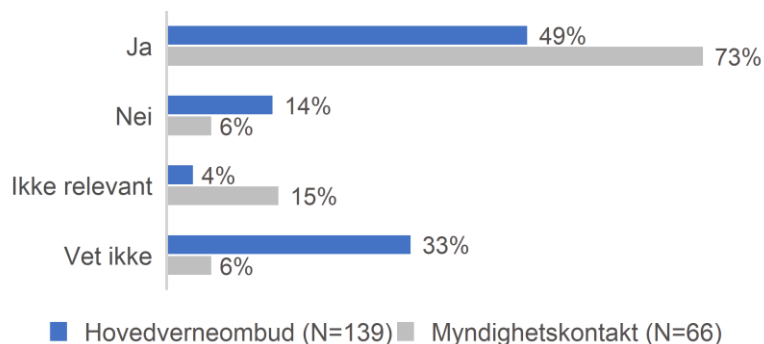
«Kan med fordel spille enda mer på lag med og lytte til Vernetjenesten, både lokale VO'er og HVO'er.»

Selskapenes tiltak

Fra før har vi sett at selskapene iverksetter tiltak i etterkant av revisjonene. Vi skal nå se på hvilken type tiltak dette dreier seg om. Her skiller vi mellom engangstiltak og systemtiltak. Med engangstiltak mener vi konkrete, fysiske utbedringer. Dette kan i prinsippet være det absolutte minimum av vedlikehold som skal til for å få fortsette driften. Systemtiltak er derimot større endringer, som skal forhindre at lignende problemer oppstår senere. Slike tiltak kan dermed tolkes som et noe sterkere tegn på at selskapet driver med sikkerhetsarbeid ut over det som er strengt påkrevd.

Figur 18 viser at de fleste selskap rettet opp i konkrete forhold på bakgrunn av informasjonen i tilsynsrapporter. Sammenlignet med myndighetskontaktene, var det en mindre andel av hovedverneombudene som var overbeviste om at kunnskapen fra revisjonene ble brukt til engangstiltak. Slik som vi har sett i noen tidligere spørsmål, var det også her slik at hovedverneombudene i større grad oppgav at de ikke visste svaret.

Figur 18: «Har dere i 2021 brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til å rette opp i konkrete avdekkede forhold (engangstiltak)?»

Respondenter som svarte ja på spørsmålet, fikk mulighet til å gi eksempler på engangstiltak som i løpet av året hadde blitt gjort som følge av tilsyn. Både myndighetskontakter og hovedverneombud viser til utbedring av konkrete funn, eller kategorier av funn i etterkant av revisjonene:

«Utbedringer rundt Helidekk»

«Flere tiltak tilknyttet ulike el-tilsyn»

Andre viste til rutineendringer:

«Velge vara hovedverneombud. Føre daglige sjekklister på helidekk»

«vi har basert på ptl inspeksjonsrapprter gjort forbedringer i vårt vedlikeholdsstyringssystem»

Et tilsvarende, lukket spørsmål, ble også stilt om systemtiltak (figur 19), og svarene var ganske annerledes enn for engangstiltak. Her kan nok sammenhengen mellom tilsynsrapporten og tiltaket være løsere og mer abstrakt enn for engangstiltakene. Det er heller ikke selvsagt at denne sammenhengen er godt kommunisert til alle deler av virksomheten. Dette viser igjen i den høye andelen av hovedverneombudene som svarte at de ikke visste om tilsynsaktivitetene har ført til systemtiltak. Myndighetskontaktene hadde derimot en klar forestilling om at det blir innført systemtiltak på bakgrunn av revisjonene. Svarene skiller seg likevel fra spørsmålet om engangstiltak, ved at det var flere som svarte nei. Dette gjelder både for hovedverneombud og for myndighetskontakter.

Også her fikk respondenter som svarte ja på dette spørsmålet anledning til å skrive en kommentar. Flere nevnte økt arbeidstakermedvirkning.

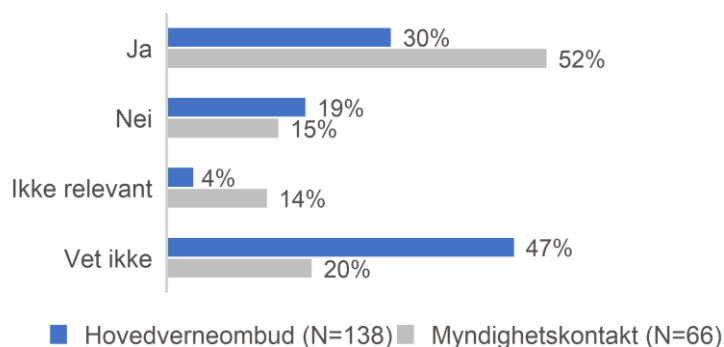
«Verneaparates rolle og hvor og når vi skal involveres er blitt bedre»

«Styrket involvering av vernetjenesten. Større fokus på kompetanse»

Andre trakk fram at de har endret sitt arbeid med håndtering av forbedringer:

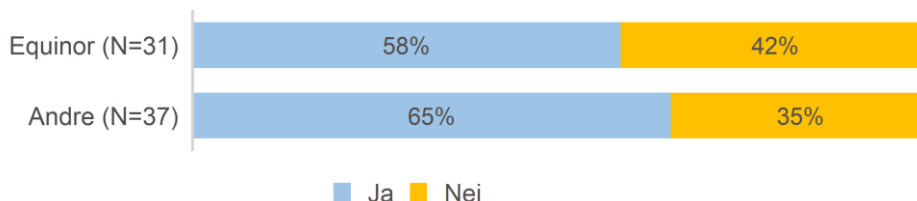
«Opprettelse av intern arbeidsgruppe for systematisk arbeid med forbedringer knyttet til gjeldende styringspraksis»

Figur 19: «Har dere i 2021 brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til innføring av systemtiltak?»

Figur 20 viser bare svaralternativene ja eller nei for overnevnte spørsmål, og fokuserer på svar gitt av hovedverneombud. Her ser vi at rundt seks av ti svarte at de hadde brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til innføring av systemtiltak. Denne andelen har økt for hovedverneombud fra både Equinor og fra andre selskap, hvor andelen var henholdsvis 42 og 50 prosent i 2020.

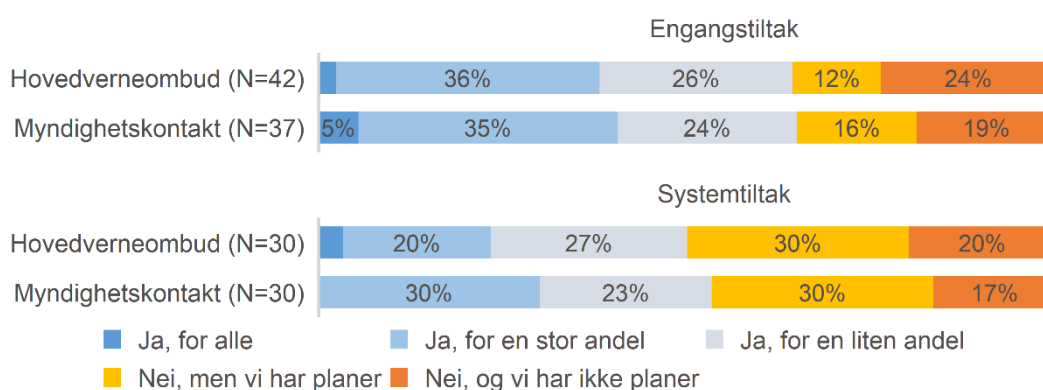
Figur 20: «Har dere i 2021 brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til innføring av systemtiltak?». Svaralternativene «Ikke relevant» og «Vet ikke» er utelatt. Figuren viser bare svar fra hovedverneombud.

Å iverksette tiltak er et naturlig første steg for å bedre driften. En kunnskapsbasert tilnærming kan hjelpe selskapene til å oppnå de beste mulige resultatene, og å danne erfaringer for videre arbeid. Det er derfor interessant å vite om selskapene legger arbeid i å vurdere om tiltakene fungerer etter intensjonen, og respondenter som svarte at de hadde gjort engangs- eller systemtiltak, ble bedt om å svare på hvorvidt de hadde vurdert effekten av tiltakene. Disse svarene er vist i figur 21.

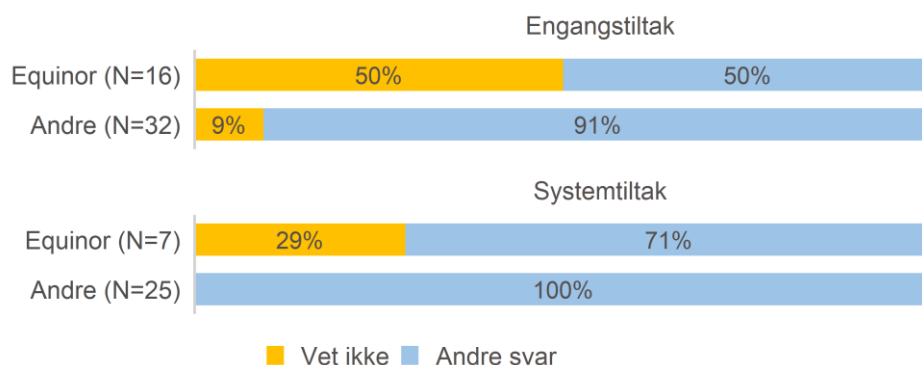
Myndighetskontaktene og hovedverneombudene var nokså samstemte i sine synspunkter på hvorvidt de har vurdert effekten engangstiltak og systemtiltakene. Alle de tre første svaralternativene uttrykker at selskapet på en eller annen måte har vurdert effekt av tiltak i 2021. Svarene tilsier dermed at evaluering av effekt har blitt gjort. For systemtiltak brukte omtrent halvparten av respondentene et av disse svaralternativene. For engangstiltak var denne andelen litt høyere, omtrent 65 prosent, og har økt siden 2020. Svarene fra hovedverneombud og myndighetskontakter samsvarte i stor grad, og det var bare små forskjeller mellom de to gruppene. I tidligere år har vi sett en forskjell mellom hovedverneombud og myndighetskontakter, om hvorvidt det foreligger planer om å vurdere effekt. Denne forskjellen har langt på vei forsvunnet i 2021. Andelen som svarte at de har vurdert effekt av alle tiltakene er også redusert siden 2020.

Figur 21: «Har dere i 2021 vurdert effekten av innførte tiltak?». Svaralternativet «Vet ikke» er utelatt.

Et spørsmål som har stått igjen etter tidligere års rapporter, er hvorvidt svarene fra Equinor skiller seg ut fordi selskapsstørrelsen er av en slik art at respondentene ikke har innsikt i alle deler av virksomheten. Vi har tidligere sett at andelen som benyttet svaralternativet «vet ikke» på forrige spørsmål har variert fra år til år. Figur 22 viser denne andelen for 2021. Som i 2019, var det langt flere fra Equinor som svarte «Vet ikke» på disse spørsmålene. Dette gjelder særlig engangstiltak, hvor 50 prosent fra Equinor svarte «Vet ikke», mot 9 prosent fra de andre selskapene.

Figur 22: «Har dere i 2021 vurdert effekten av innførte tiltak?» Andel som svarte at de ikke visste. Figuren viser bare svar fra myndighetskontakter.

Kommunikasjon

I tillegg til å gjennomføre revisjoner, har Ptil en rekke måter å holde kontakt med selskapene i sektoren på. Noen av disse kan beskrives som rene informasjonskanaler, hvor Ptil driver enveiskommunikasjon. Andre legger mer til rette for dialog mellom Ptil og sektoren, i form av arrangementer og møter rettet mot hele sektoren eller enkeltsekskaper. For å kunne nå best mulig ut til selskapene, er det viktig at Ptil har en forståelse av hvilke av disse kommunikasjonsformene selskapene opplever som mest nyttige.

I undersøkelsen for 2020, svarte respondentene på spørsmål om hvor relevant ulike kommunikasjonsformer var for dem. De fleste var positive til nær sagt alle kommunikasjonsformer, og det var nokså få negative svar. I årets undersøkelse er dette spørsmålet erstattet med en åpen tekstboks, hvor respondentene selv kunne skrive inn eksempler på hvordan de hadde benyttet seg av de ulike måtene Ptil kommuniserer med sektoren på, i løpet av 2021. Nesten alle myndighetskontaktene nevnte eksempler på kommunikasjonsformer som var benyttet i løpet av året. Her skiller de seg tydelig fra hovedverneombudene, hvor omtrent 25 prosent av svarene kan tolkes som at de ikke bruker eller kjenner til bruken av denne typen kommunikasjon med Ptil.

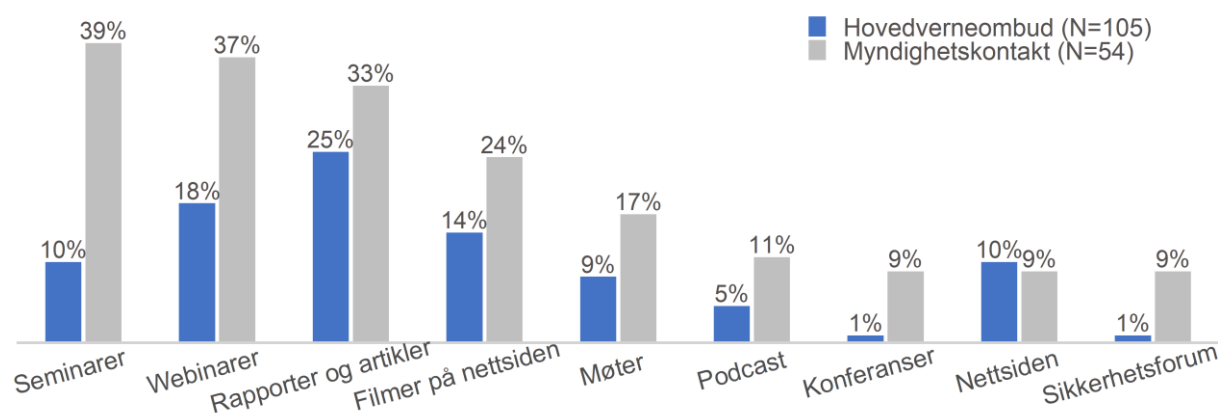
Vi skal nå se nærmere på disse svarene, og starter med et overordnet blikk, i form av en opptelling av bruken av ulike ord og formulering i tekstsvarene². Ordene og begrepene er valgt ut for å ligne på de ulike svaralternativene fra undersøkelsen i 2020.

De to arenaene for kommunikasjon som ble nevnt flest ganger av myndighetskontakter, var seminarer og webinarer, altså arenaer hvor man må delta for å få informasjon fra eller kommunisere med Ptil. Vi ser at hovedverneombudene i mindre grad nevnte disse formene for kommunikasjon. Dette gjelder også andre arenaer, som konferanser og sikkerhetsforum. Forskjellen er mindre for kommunikasjonsformer hvor man er mindre avhengig av oppmøte, som nettside, rapporter og filmer på nettsiden. Det ser også ut til at webinar er viktigere for hovedverneombudene, enn det fysiske

² Dette er gjort på en slik måte at man tar høyde for ulike skrivemåter, små og store bokstaver og lignende. Hver av kategoriene som er vist i figuren, kan gjenspeile et lite sett av ulike søkeord. Figuren viser bare stikkord som ble benyttet av minst 5 prosent av enten myndighetskontakter eller hovedverneombud.

seminarer er. Hovedverneombudene nevner altså i større grad kommunikasjonsformer som er lettere tilgjengelig når man har behov og ønske om å finne informasjon.

Figur 23: Treff på relevante stikkord på svar om kommunikasjonsformer. Andel (%) av respondentene.

I spørsmålsteksten ble det presentert noen eksempler på kommunikasjonsformer; seminarer, webinarer, rapporter, podcaster og filmer på Ptils nettsider. At mange har nevnt disse i sine svar, kan altså ha en sammenheng med at de ble brukt som eksempler. I noen få tilfeller hvor podcast ble nevnt, ble denne kommunikasjonsformen trukket frem som et eksempel på noe som ikke benyttes eller oppleves som relevant. Det var også noen få hovedverneombud som skrev at de ikke har fått delta på seminarer. Under ser vi to eksempler på dette. I det første eksempelet, er det tydelig at respondenten ser på seminarer som en relevant kommunikasjonskanal:

«Dessverre lite nyttet, skulle ønske at arbeidsgiver så mer monn i min deltagelse på seminarer f.eks.»

«Kjenner ikke til at vi blir invitert på seminarer eller webinarer.»

Selv om hovedverneombudene generelt sett forholder seg mindre til Ptils kommunikasjonsformer, gjelder det slett ikke alle. Ett hovedverneombud skrev for eksempel:

«Inne og leser tilsyn og når det har vært granskinger. Følger med når det er video presentasjoner av granskinger. Inne og leser lover og forskrifter, samt tolking. Prøver også å få med historisk hendelser bak i tid. Følger med på generelt nytt som blir lagt ut.»

Ett annet hovedverneombud etterlyser mer direkte kontakt mellom Ptil og vernetjenesten i selskapene:

«Nei. Som HVO så har jeg ikke mottatt noen info om dette. Og at PTIL ikke har direkte kontakt med VO-organisasjonen i hvert selskap finner jeg faktisk uforsvarlig. PTIL burde i alle fall ha en direkte kontakt/kanal til hvert eneste K[onsern]-HVO i de forskjellige selskapene som opererer på norsk sokkel.»

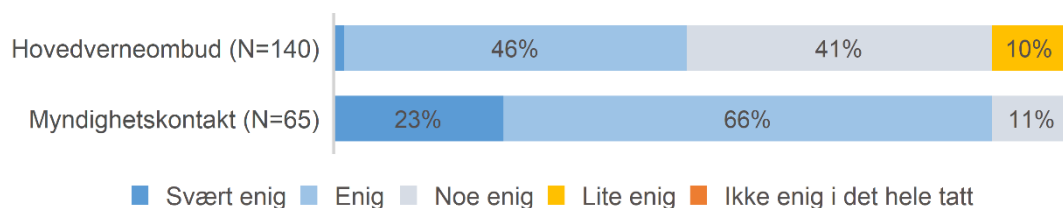
Det funksjonsbaserte regelverket

Innledningsvis i rapporten beskrev vi hvordan gjeldende prinsipper knyttet til regelverk og tilsyn i sektoren, gjerne omtales som funksjonsbasert tilnærming. I dette ligger det at selskapene har et ansvar for å etterleve kravene som stilles til helse, miljø og sikkerhet, men at det er fleksibilitet rundt måten de oppnår kravene på. Dersom dette fungerer godt, bruker selskapene handlefriheten til å tilfredsstille regelverkets krav, på en måte som passer for hvert enkelt selskap. Et premiss for denne typen regelverk, er altså at selskapene håndterer friheten de får på en god måte.

I dette kapittelet ser vi nærmere på hvordan myndighetskontakter og hovedverneombud vurderer det funksjonsbaserte regelverket, og hvordan de stiller seg tydeligere føringer og mer statlig detaljstyring.

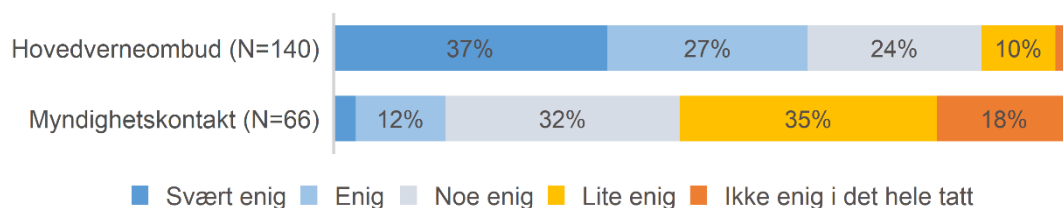
De aller fleste myndighetskontaktene (89 prosent) var enige eller svært enige i at regelverket fungerer etter intensjonen (figur 24). Denne andelen var lavere blant hovedverneombudene (49 prosent). Det er altså tydelig at perspektivene til de to gruppene påvirker synspunktene på regelverket. Mens myndighetskontaktene ser ut til å verdsette handlingsrommet gjeldende regelverk gir, kan det se ut til at hovedverneombudene i større grad ser verdien av tydelige føringer. Andelen av hovedverneombudene som var direkte kritiske til at det funksjonsbaserte regelverket fungerer etter intensjonen, var likevel på kun 11 prosent.

Figur 24: «Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Det funksjonsbaserte regelverket fungerer etter intensjonen»

Figur 25 viser et spørsmål som håndterer samme problemstilling fra et annet perspektiv. Her er spørsmålet om man kunne oppnådd et bedre resultat med mer detaljstyring. Det er en tydelig forskjell i svarene fra myndighetskontaktene og hovedverneombudene. Det er ganske mange flere av hovedverneombudene som er positive til tydeligere føringer (64 prosent), enn som var kritiske til at det funksjonsbaserte regelverket fungerer (12 prosent). For myndighetskontaktene var 53 prosent kritiske til påstanden, mens kun 15 prosent var positive.

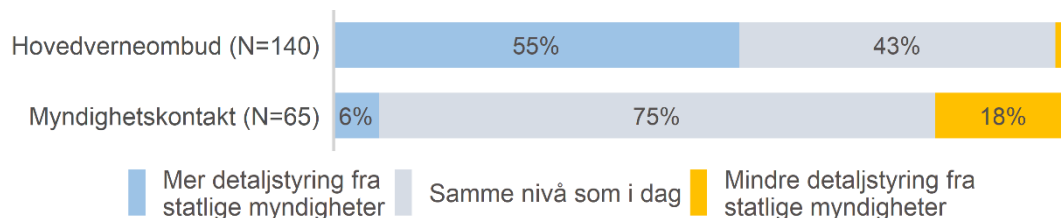
Figur 25: «Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Det ville vært enklere for mitt selskap å prioritere sikkerhet og arbeidsmiljø dersom myndighetene hadde gitt tydeligere føringer»

De to foregående spørsmålene viser at det finnes en viss interesse for større detaljstyring fra Ptil. Til slutt ser vi derfor på respondentenes faktiske ønsker om statlig detaljstyring.

Spørsmålet som er vist i figur 26, handler ganske enkelt om hvilke ønsker man har for statlig detaljstyring, med utgangspunkt i dagens situasjon. Her ser vi igjen en stor forskjell mellom myndighetskontakter og hovedverneombud. Mens 75 prosent av myndighetskontaktene var fornøyde med dagens nivå, svarte 55 prosent av hovedverneombudene at de ønsket mer detaljstyring. Svarene er forholdsvis stabile mellom 2020 og 2021, men vi merker oss at litt færre hovedverneombud ønsker seg mer detaljstyring i 2021 (55 prosent) sammenlignet med 2020 (64 prosent).

Figur 26: Ønsker om statlig detaljstyring. «Ønsker du ...:»

Petroleumstilsynets omdømme

I dette siste delkapittelet vil vi flytte fokuset fra selskapene over til Ptil, og se nærmere på hvordan selskapene vurderer kontakten de har hatt med Ptil i løpet av de tre-fire siste årene. Dersom selskapene var misfornøyde med aspekter ved Ptils virksomhet, gav dette en anledning til å anonymt signalisere misnøye. Som vi skal se, var det få som benyttet denne anledningen, og svarene er stort sett positive. I det hele tatt er det stor grad av samsvar med svarene vi så i den løpende undersøkelsen.

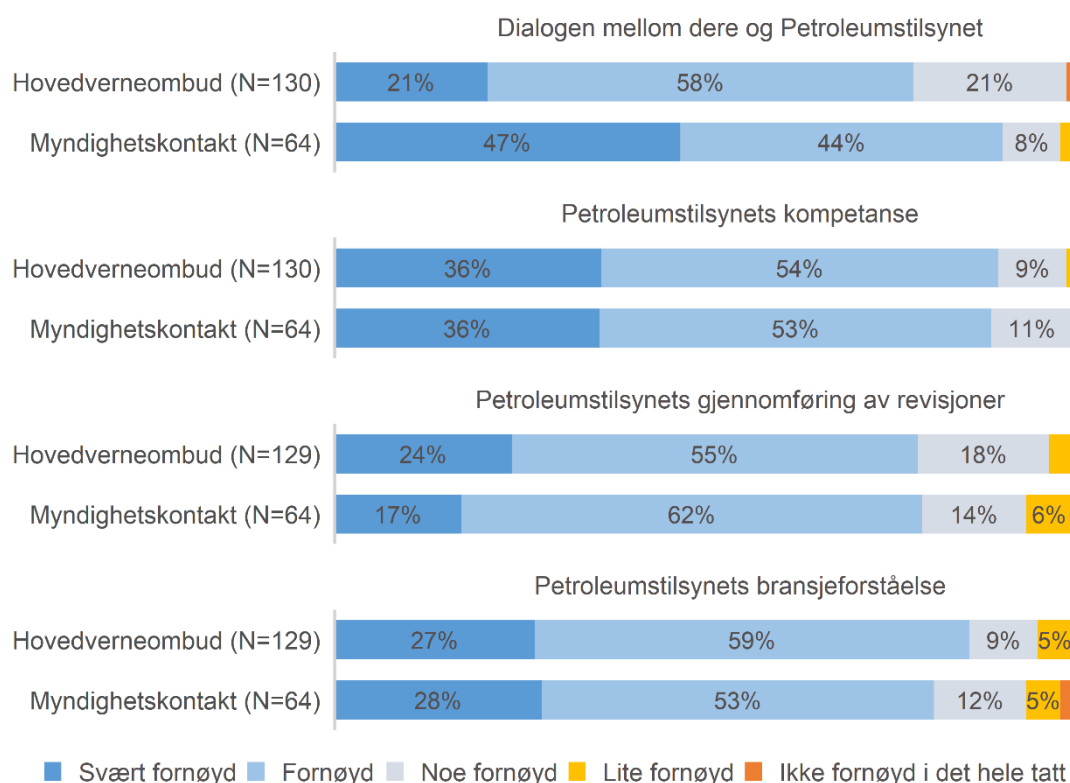
Figur 27 viser hvor fornøyde selskapene var med ulike aspekter ved Ptil. Her må det sies at svarene er utpreget positive. De negative svarene var svært få, mens andelen som svarte at de var fornøyde eller svært fornøyde var svært høy.

Dialogen med Ptil fikk de beste vurderingene. Nesten alle myndighetskontaktene var fornøyde med dialogen, og 47 prosent svarte at de var svært fornøyde. På dette spørsmålet var svarene fra hovedverneombudene noe mer avmålte, men de må likevel sies å være svært positive. Det er nok en del forskjell i kontakten mellom Ptil og de to gruppene. Man kan for eksempel forvente at Ptil har mer direkte dialog med myndighetskontaktene enn med hovedverneombudene. Dette kan gi myndighetskontaktene et bedre grunnlag for å svare på spørsmålet. Utover dette var det lite forskjell mellom gruppene. Hovedverneombud og myndighetskontakter var omtrent like fornøyde med Ptils kompetanse og bransjeforståelse. Svarene om gjennomføring av revisjoner var nesten helt like.

Lignende spørsmål ble stilt i den løpende undersøkelsen (figur 5). Svarene i de sammenlignbare spørsmålene er tilnærmet like. Dette kan tyde på at myndighetskontaktene stort sett opplever samhandlingen med Ptil som konsistent. Det er også verdt å nevne at denne tendensen gjorde seg gjeldende i tidligere år. Det er med andre ord høy grad av konsistens, både innenfor år, og mellom år.

Selv om svarene i alle spørsmålene var svært positive, kan vi se at det er noe variasjon i bruken av de positive svaralternativene. Det var for eksempel litt færre som var svært fornøyde med Ptils bransjeforståelse og gjennomføring av revisjoner, enn som var svært fornøyde med Ptils kompetanse. Det var også noen flere som var mer nøytrale til gjennomføring av revisjoner.

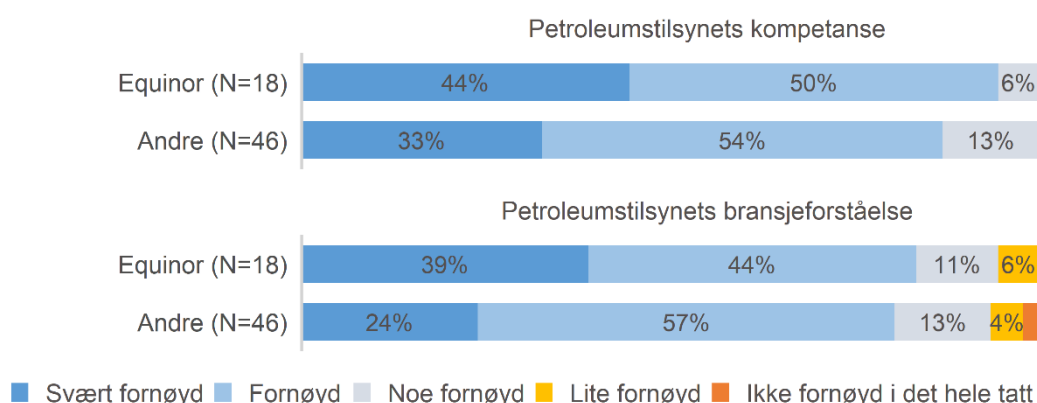
Figur 27: «Hvor fornøyd er du totalt sett med ...»

I rapporten for 2019-undersøkelsen trakk vi frem at myndighetskontaktene fra Equinor gav noe bedre vurderinger på spørsmålene om Petroleumstilsynets kompetanse og bransjeforståelse, enn hva myndighetskontakter fra andre selskap gjorde. Den overordnede tendensen var positiv, og forholdsvis lik, men flere fra Equinor brukte det mest positive svaralternativet («svært fornøyd»). Vi ser i figur 28 at dette også er tilfelle i 2021, etter at vi så lite forskjell i 2020. Svarene om Ptils bransjeforståelse i 2021, var også marginalt mindre positive enn i 2020.

Samlet sett må man uansett vurderer svargivingen som positiv for Ptils del. Mellom 79 og 91 prosent av myndighetskontaktene er fornøyd eller svært fornøyd, på tvers av de to spørsmålene og respondentenes selskapstilhørighet.

Figur 28: «Hvor fornøyd er du totalt sett med petroleumstilsynets bransjeforståelse og kompetanse?»
Figuren viser bare svar fra myndighetskontakter.

Figur 29 viser selskapenes svar på tre ulike spørsmål som handler om forutsigbarhet og konsistens. Overordnet sett, er det alternativet «i stor grad» som er det mest brukte, og de negative svarene er få. Bruken av svaralternativet «i noen grad» er imidlertid høyere enn på spørsmålene rundt samhandling med Ptil, og som vi skal se om litt, også sammenlignet med spørsmålene om tillit til Ptil. Her er det med andre ord et visst forbedringspotensial. Respondenter som svarte at de i liten eller svært liten grad var enig i minst én av påstandene i figur 29, fikk muligheten til å utdype sine svar. Vi presenterer et utvalg av disse tekstlige tilbakemeldingene om litt.

På spørsmålet om konsistens bruk/tolkning av regelverket, svarte både hovedverneombud og myndighetskontakter for det meste positivt (hhv. 71 og 78 prosent). Forskjellen ligger primært i at flere myndighetskontakter plasserte seg på den positive enden av skalaen, ikke at hovedverneombudene svarte negativt. Svarene er ganske like som i 2020, men myndighetskontaktene er litt mindre positive i 2021.

På spørsmålet om konsistens i bruk av forbedringspunkter, avvik, og pålegg, er det rundt 50 prosent av hovedverneombudene, og litt under 70 prosent av myndighetskontaktene, som svarer at reaksjonsformene i stor eller svært stor grad brukes konsistent på tvers av Ptils rapporter. Myndighetskontaktene er mer positive enn i 2020 (60 prosent), men litt mindre positive enn i 2019 (76 prosent).

I spørsmålet om praksis på tvers av revisjonslag, var hovedverneombudene mer positive enn myndighetskontaktene. 56 prosent av hovedverneombudene svarte at de i stor eller svært stor grad opplevde at det var lik praksis mellom revisjonslag, mot 45 prosent av myndighetskontaktene. I tekstsvarene fra de med kritiske vurderinger, var Myndighetskontaktene i hovedsak opptatt av ulikheter mellom revisjonslag, og manglende sammenheng med regelverket:

«Opplever at noen revisjoner er veldig detaljfokusert uten at det gis nødvendige føringer i regelverket for hva som forventes. Opplever at det i slike sammenhenger blir personavhengig hos PTIL hvordan fortolkningen er.»

Hovedverneombudene var derimot mer fokuserte på sammenhengen mellom Ptils funn og oppfølging av funnene i egen organisasjon. Til dels fremstilles det som dramatisk:

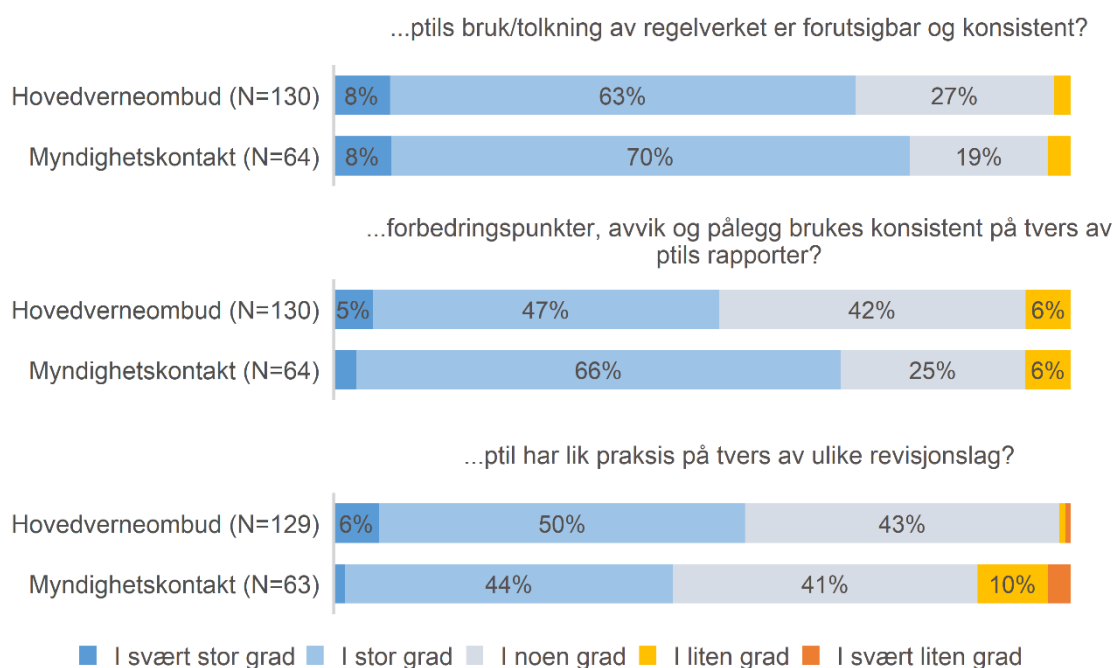
«[...] hvis PTIL hadde invitert alle HVO'er fra alle selskap til ett lukket seminar (1-2 dager), så tror jeg at PTIL's representanter hadde fått "bakoversveis" av hva som virkelig foregår i bransjen.»

Et annet hovedverneombud av sluttet sin kommentar på følgende måte:

«Ptil bør snart vise litt muskler..»

Når vi leser disse kritiske kommentarene, er det likevel viktig å huske at de ikke kan sies å være representative for den generelle stemningen, jamfør svarene som er vist i figur 29.

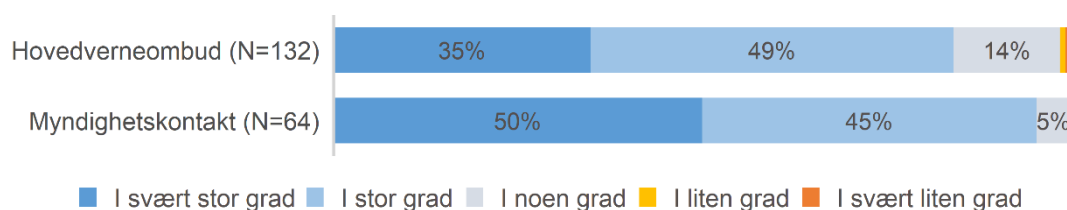
Figur 29: Spørsmål om forutsigbarhet og konsistens. «I hvilken grad opplever du at ...»

For at Ptil skal ha legitimitet som myndighetsaktør, er det viktig at selskapene i sektoren har tillit til Ptil. Vi har fra før sett at selskapene var fornøyde med Ptils kompetanse og bransjeforståelse, og at det var relativt få som opplevde Ptil som uforutsigbare. Dette framstår som et godt grunnlag for tillit. Dette viser også igjen i svarene på et mer generelt spørsmål tillit til Ptil. Det var ikke lagt begrensninger på hvordan tillitsbegrepet skulle tolkes.

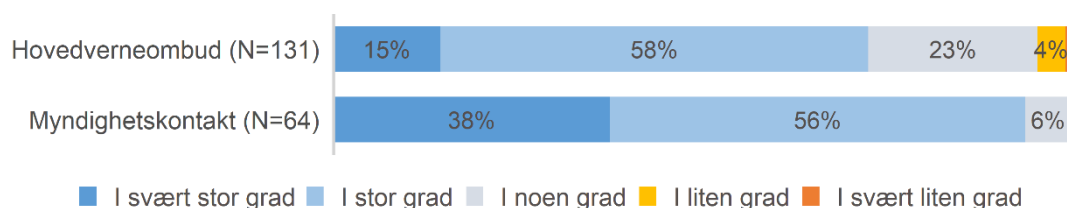
I tidligere gjennomføringer av undersøkelsen, har vi sett at Ptil nyter stor tillit i sektoren. Figur 30 viser at dette er tilfelle også i 2021. Hele 95 prosent av myndighetskontaktene hadde i stor eller svært stor grad tillit til Ptil, og ingen respondenter i denne gruppen tok i bruk den negative enden av skalaen. Sett i sammenheng med resten av svarene i undersøkelsen, som i all hovedsak er positive, er dette kanskje ikke overraskende. Det er allikevel uvanlig gode tall. Hovedverneombudene var litt mindre positive i sine svar, men andelen med stor eller svært stor grad av tillit var 84 prosent, noe som også må sies å være svært høyt, og omtrent som i 2020.

Figur 30: «I hvilken grad har du tillit til Petroleumstilsynet?»

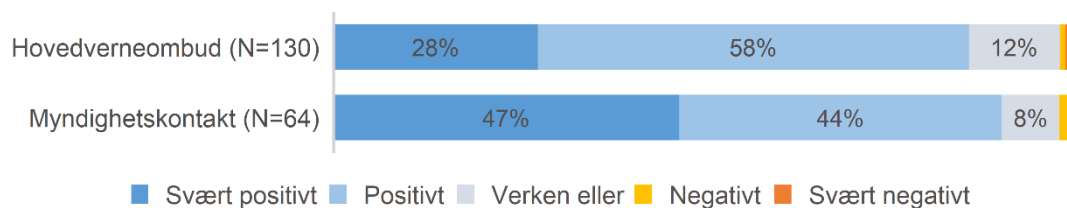
Figur 31 viser at de aller fleste mente at Ptil oppfyller forventningene til et offentlig tilsyn. Henholdsvis 94 og 73 prosent av myndighetskontaktene og hovedverneombudene svarte i stor eller svært stor grad på dette spørsmålet. For hovedverneombudene er dette en fortsettelse på en økning som vi så i 2020, og andelen er 11 prosentpoeng høyere enn i 2019. Det kan likevel være vanskelig å gjøre en nøyaktig tolkning av svarene i et slikt spørsmål. Hver enkelt kan legge en fundamentalt ulik forståelse for tilsynsmyndighetens rolle til grunn for sine svar. Det kan derfor være nyttig å forsøke å etablere et referansepunkt for inntrykket av Ptil. Det neste spørsmålet danner et slikt referansepunkt, ved å sammenligne Ptil med liknende myndighetsaktører.

Figur 31: «I hvilken grad synes du Petroleumstilsynet oppfyller de forventninger og krav som stilles til et offentlig tilsyn?»

Selskap i petroleumssektoren har løpende kontakt med flere tilsynsmyndighetsaktører. Dette gir et godt utgangspunkt for å sammenligne Ptil med praksis i andre tilsvarende offentlige aktører. Det er tydelig at Ptil tåler sammenligningen, og at selskapene har et positivt inntrykk av Ptil. Figur 32 viser hvordan selskapene svarte på en eksplisitt sammenligning av Ptil mot andre tilsvarende statlige aktører. Det var nesten ingen av myndighetskontaktene som svarte at de hadde et negativt inntrykk av Ptil. Derimot svarte 91 prosent at de hadde et positivt eller svært positivt inntrykk, og derav hele 47 prosent at inntrykket var svært positivt. Også her var hovedverneombudene noe mer avmålt, men fremdeles svært positive. Forskjellen mellom gruppene ligger i stor grad i andelen som svarte at de hadde et svært positivt inntrykk.

Figur 32: «Sammenlignet med andre tilsyn eller statlige forvaltningsorganer du har kjennskap til, hva er ditt overordnede inntrykk av Petroleumstilsynet?»

Respondenter som svarte negativt på minst ett spørsmålene presentert i figurene 30-32, fikk muligheten til å skrive en utdypende tekst. Det var i all hovedsak hovedverneombud som skrev

kommentarer, og et gjennomgangstema i de få kommentarene vi fikk inn, var at Ptil burde være sterkere opp mot bransjen. Et tydelig eksempel på slik kritikk, kan vi se her:

«Ptil har blitt alt for ettergivende for oljeselskapene. Vi trenger et sterkt og klart Ptil, noe vi desverre ikke har i dag. Selskapene bryr seg mindre og mindre om Ptil da det er for lett å få avvik fra standarder og regelverk»

Et annet hovedverneombud mente at Ptil må øke sin aktivitet:

«Ptil er for lite proaktiv ift. bransjen og fremstår mer som et reaktivt tilsyn. Ptil bør være tettere på med tilsyn og korrigeringer der bransjen utfordrer regelverk. Ptil sin kapasitet til å føre tilsyn med bransjen må styrkes slik at Ptil kommer opp på samme nivå som Atil er overfor arbeidslivet på land.»

De få som svarte negativt, var altså til dels ganske tydelige i sin kritikk, og det ser ut til at et lite antall hovedverneombud føler at de i liten grad har makt til å påvirke sitt eget selskap, og noen av disse føler seg også motarbeidet av ledelsen.

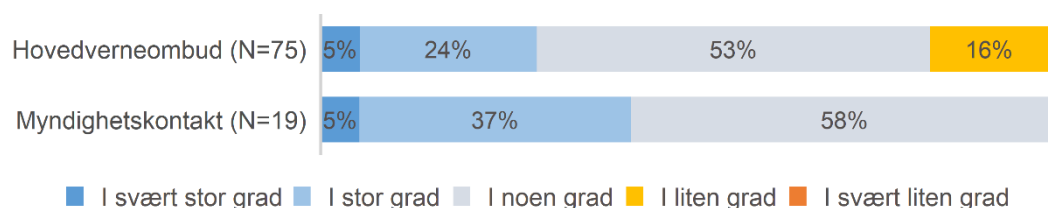
Covid-19-pandemien

De to siste årene var spesielle for alle deler av samfunnet, men man kan anta at korona-pandemien skapte spesielle utfordringer for et tilsynsapparat som i stor grad baserer virksomheten sin på fysiske tilsyn. I dette delkapittelet vil vi fokusere spesifikt på covid-19-pandemien, og selskapenes vurderinger av hvordan Petroleumstilsynet har håndtert denne situasjonen. Dette temaet var også aktuelt i rapporten for 2020, og vi har dermed to år med svar fra selskapene.

I spørreundersøkelsen var vi naturlig nok spesielt interesserte i tilbakemeldingene fra personer som faktisk hadde vært involvert i revisjoner gjennomført etter at Korona-pandemien kom til Norge. Personer som ikke hadde vært involvert i revisjoner selv, fikk et overordnet spørsmål om hvorvidt Petroleumstilsynet hadde drevet tilsynsvirksomhet som normalt. Myndighetskontakter og hovedverneombud med personlig erfaring fra revisjon under pandemien, fikk mer spesifikke spørsmål om flere ulike sider ved gjennomføringen av revisjonene.

Vi starter med tilbakemeldingene fra respondentene som ikke selv var direkte involvert i revisjoner under covid-19-pandemien i 2021. De ble spurt om hvorvidt Petroleumstilsynet hadde drevet tilsynsvirksomhet som normalt i 2021. Over halvparten av både myndighetskontaktene og hovedverneombud brukte her det nøytrale svaralternativet «i noen grad». Alt i alt opplevde myndighetskontaktene situasjonen som mer normal enn hovedverneombudene. 39 prosent svarte i stor eller svært stor grad, mens 29 prosent av hovedverneombudene svarte det samme. 17 prosent av hovedverneombudene opplevde at tilsynsvirksomheten *ikke* var drevet som normal under pandemien.

Figur 33: «Koronapandemien har preget store deler av året. I hvilken grad opplever du at Petroleumstilsynet i 2021 har drevet tilsynsvirksomhet som normalt?»

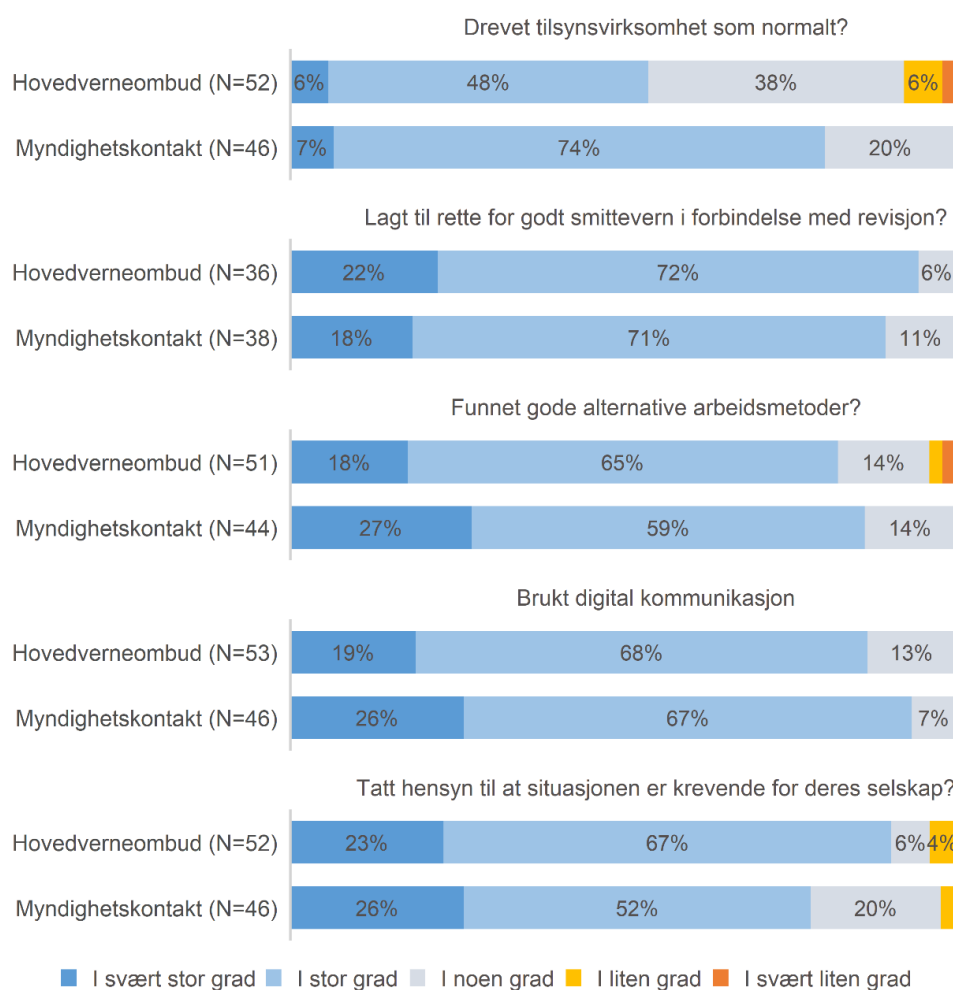
Figur 34 viser tilbakemeldingene fra dem som faktisk hadde vært involvert i tilsynsprosesser under pandemien, og det er verdt å merke seg at disse respondentene er betydelig mer positive enn aktørene uten direkte personlig erfaring.

På det overordnede spørsmålet om hvorvidt tilsynsvirksomheten har blitt drevet som normalt, fremstår både myndighetskontaktene og hovedverneombudene som fornøyde. Henholdsvis 81 og 54 prosent valgte de to mest positive svaralternativene, og det er få negative svar. På spørsmålet om Ptil har lagt til rette for godt smittevern i forbindelse med revisjon er 89 prosent av myndighetskontaktene og 94 prosent av hovedverneombudene positive.

På spørsmålene om gode alternative arbeidsmetoder og bruk av digital kommunikasjon er det også et klart positivt flertall. Myndighetskontaktene i disse to spørsmålene er litt mer positive enn hovedverneombudene, som i høyere grad bruker svaralternativet «i noen grad». 86 prosent av myndighetskontaktene opplever at gode alternative arbeidsmetoder er funnet, mens 83 prosent av hovedverneombudene mener det samme. Respondenter som svarte negativt, fikk muligheten til å skrive en utdypende tekst. Dette gjorde kun to respondenter, som begge mente at revisjoner på Teams ikke fungerer særlig godt.

På spørsmålet om det er blitt tatt hensyn til at situasjonen er krevende for deres selskap, er myndighetskontaktene noe mer avmålte i vurderingene enn hovedverneombudene. Alt i alt er det uansett 78 prosent av myndighetskontaktene som sier seg enig i stor eller svært stor grad.

Figur 34: «I hvilken grad opplever du at Petroleumstilsynet i 2021 har:»

Svarene fra myndighetskontaktene og hovedverneombudene er forholdsvis like på tvers av disse fire spørsmålene, og overordnet er altså respondentene positive til Ptils håndtering av korona-pandemien. Respondentene fikk muligheten til å skrive utdypende innspill eller kommentarer til tematikken, og 16 respondenter valgte å benytte seg av dette. I fjorårets undersøkelse, var disse tilbakemeldingene i hovedsak positive og forståelsesfulle. Vi ser fremdeles en del slike kommentarer, og vil nå trekke fram noen eksempler:

«Stor forståelse fra Ptils side ift. alternativ gjennomføring av tilsyn når pandemien var som verst»

«Godt håndtert, opplever godt samarbeid for å finne praktisk gode løsninger for å gjennomføre tilsynsaktivitet. Oppfølgingen dere hadde mot næringen med spørsmål som den enkelte bedrift måtte svare på gjennom pandemien opplevdes svært positivt og ga oss tydelige signaler på at dere er på ballen og følger opp.»

Det er likevel flere svar i årets undersøkelse, hvor det er tydelig at pandemien har gått ut over tilsynsvirksomheten:

«Få kvaliteten av tilsyn opp på nivået før pandemien. Nå har det blitt en hvilepute for færre og dårligere tilsyn. Ptil burde følge opp bemanning og overtidsbruk i pandemien.»

«Opplevde ikke så mye involvering el håndtering av pandemien fra Ptil. Var veldig stille fra Ptil i den perioden. Tilsyn ble skyvd på og vanskelig å gjennomføre.»

Effekten av Ptils arbeid

I dette kapittelet knyttes utvalgte spørsmål fra de to brukerundersøkelsene opp mot Ptils effektvurderingsmodell. Datamaterialet setter oss ikke i stand til å konkludere om effekten av Ptils tilstedeværelse i sektoren, men gir et godt utgangspunkt for å over tid følge sider ved Ptils virksomhet som man forutsetter er viktig for å styrke sikkerhetsarbeidet i petroleumssektoren.

Bakgrunn

I 2016 startet Ptil et arbeid med å konkretisere styringsparametere og rapporteringskrav for sin virksomhet. Som en del av dette arbeidet ble det utviklet en mål- og resultatkjede med utgangspunkt i DFØs rammeverk, som viser sammenhengen mellom innsatsfaktorer, mål, aktiviteter, ønsket effekt, resultat og oppnådd effekt av arbeidet Ptil utfører.

Effekt strengt definert vil alltid være vanskelig å påvise i denne typen sammenhenger, men basert på DFØs definisjon om at; «En effekt er en forandring i tilstand hos brukerne eller i samfunnet som har oppstått som følge av virksomhetens tiltak», utviklet Ptil en effektoppnåelsesmatrise, som gjennom ni ulike spørsmål, fordelt på kategoriene «Økt kunnskap/bevisstgjøring», «Økt motivasjon» og «Bedre/mer systematisk forebygging», kan danne et grunnlag for å vurdere virksomhetens effektoppnåelse³.

Brukerundersøkelsene er én av kildene som kan brukes for å vurdere Ptils effekt, sammen med årlige statusmøter med selskapene, jevnlig kontakt med myndighetskontaktene, osv. I arbeidet med utviklingen av spørreskjemaene til den løpende og den overordnede undersøkelsen ble mål og resultatkjeden lagt til grunn. Dette innebærer at spørsmål som er ment å gi et grunnlag for å vurdere effektoppnåelse er fordelt på begge de to typene undersøkelser som har blitt gjennomført.

Vi vil først vise hvordan spørsmålene i matrisen har blitt operasjonalisert til undersøkelsesspørsmål dekket opp gjennom de to brukerundersøkelsene, før vi gjennomgår resultater fra undersøkelsen som kan knyttes direkte til mål og resultatkjeden. Merk at undersøkelsesspørsmålene allerede har blitt presentert og diskutert tidligere i rapporten. Flere av undersøkelsesspørsmålene ble stilt til både

³ Informasjonen om Ptils effektoppnåelsesmatrise er hentet fra et notat om innspill til styringsparametere, sendt fra Ptil til Arbeids- og sosialdepartementet i 2017. Dokumentet er unntatt offentlighet.

myndighetskontakter og hovedverneombud i sektoren. Dette var imidlertid begrenset til den overordnede undersøkelsen. Kun myndighetskontakter blir bedt om å svare på de løpende undersøkelsen. Vi vil derfor bare ta utgangspunkt i svar fra denne gruppen i dette kapittelet.

Det er ellers viktig å påpeke at man ikke kan trekke en direkte linje fra undersøkelsesresultatene til direkte effekt, men det er en nyttig kilde til å forstå hvordan selskapene som revideres vurderer og beskriver utbyttet av tilsynsvirksomheten. Den grunnleggende antagelsen må være at økt kunnskap, økt motivasjon og bedre/mer systematisk forebygging også påvirker sektoren positivt. Ettersom det innenfor rammene av dette prosjektet ikke er mulig å utarbeide eksperimentelle effektanalyser, eller bygge inn eksterne faktorer i forklaringsmodellen for å isolere effekten av Ptils arbeid, mener vi at et fokus på endringer vil være den mest nyttige innfallsvinkelen for disse analysene.

Denne effektanalysen ble også gjennomført i 2019 og 2020, og vi vil til slutt i kapittelet sammenligne resultatene for rapporteringsårene vi har data på til. Tanken er at disse analysene vil kunne bygges på videre over de kommende rapporteringsårene.

Operasjonalisering

Tabell 1: Operasjonaliseringsmatrise av Ptils effektsspørsmål
(* Løpende undersøkelse, † Overordnet undersøkelse)

Område	Effektspørsmål	Undersøkelsesspørsmål
Økt kunnskap/ bevisstgjøring	Er faglige problemstillinger blitt diskutert i tilsynsaktiviteten på en slik måte at det er tilført selskapet ny eller mer kunnskap?	* «I hvilken grad har denne revisjonen tilført dere ny eller mer kunnskap?»
	Har selskapet fått ny eller mer kunnskap i form av avdekkede avvik og forbedringspunkter?	
	Gir selskapet tilbakemelding om at aktiviteten ga økt kunnskap eller bevisstgjøring?	* «I hvilken grad har revisjonen gitt økt bevissthet i selskapet om temaet for tilsynet?»
Økt motivasjon	Har selskapet vist positiv interesse for kunnskap som er fremkommet i tilsynsaktiviteten?	* «I hvilken grad har revisjonen gitt et godt grunnlag for iverksetting av tiltak?» † «Hvor viktig er Petroleumstilsynets revisjoner, slik de fungerer i dag, totalt sett for deres løpende kvalitets- og sikkerhetsarbeid?»
	Har selskapet uttrykt ønske/planer om å bruke denne kunnskapen?	† «I hvilken grad brukes funn og læringspunkter fra revisjoner i de delene av selskapet som berøres direkte av tilsynet?» † «I hvilken grad overføres funn og læringspunkter fra revisjoner til andre deler av deres virksomhet?»
	Har selskapet omsatt kunnskap fra tilsynsaktiviteten til å rette opp i konkrete avdekkede forhold? Engangstiltak?	† «Har dere i [årstall] brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til å rette opp i konkrete avdekkede forhold (engangstiltak)?»
Bedre/mer systematisk forebygging	Har selskapet omsatt kunnskap fra tilsynsaktiviteten i systemtiltak?	† «Har dere i [årstall] brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til innføring av systemtiltak?»
	Har selskapet vurdert mulig og faktisk effekt av tiltaket?	† «Har dere i [årstall] vurdert effekten av innførte tiltak?»
	Har andre selskaper brukt kunnskapen til systemtiltak?	† «Har dere i [årstall] brukt kunnskap fra tilsyn rettet mot andre selskaper til å utvikle og/eller innføre tiltak i egen virksomhet?»

Område 1: «Økt kunnskap/bevisstgjøring»

Effektspørsmålene innenfor dette området omhandler tilsynsaktivitetenes rolle som en kilde til ny eller mer kunnskap, samt økt bevisstgjøring, hos selskapene. Spørsmålene om ny eller mer kunnskap dekkes opp gjennom et spørsmål stilt i de løpende brukerundersøkelsene, hvor selskapene blir spurt om revisjonen har tilført ny eller mer kunnskap. Spørsmålet om bevisstgjøring dekkes opp gjennom et spørsmål om økt bevisstgjøring, også dette hentet fra den løpende undersøkelsen. Et interessant poeng med spørsmålet om kunnskap er at svake vurderinger ikke nødvendigvis oppfattes å være negativt. Et selskap kan blant annet oppgi at revisjonen har gitt lite ny kunnskap fordi det ikke er noen spesielle forhold som har blitt avdekket. I forrige utgave av denne rapporten, hvor vi analyserte 2019-tallene, fant vi imidlertid ikke en spesiell sammenheng mellom *antall* avvik i tilsynet, og økt grad av opplevd ny kunnskap hos selskapene selv.

Område 2: «Økt motivasjon»

Effektspørsmålene innenfor «økt motivasjon» har en intern logikk hvor man ønsker å vite om selskapene a) har positiv interesse for kunnskapen som har kommet frem, b) ser for seg å bruke kunnskapen revisjonen har skapt, og til slutt c) faktisk har brukt kunnskapen til å rette opp i konkrete forhold.

Undersøkelsesspørsmålene som skal dekke opp for effektspørsmålene i denne delen er delvis hentet fra den løpende undersøkelsen, og delvis fra den overordnede undersøkelsen. Interesse for kunnskap er operasjonalisert inn i to spørsmål, hvor av den ene er knyttet direkte til en spesifikk revisjon («har revisjonen gitt et godt grunnlag for iverksetting av tiltak?»), mens den andre er av mer overordnet art, hvor selskapene blir spurt om revisjonsvirksomheten til Ptil generelt er viktig for deres løpende kvalitets- og sikkerhetsarbeid.

Det er verdt å merke seg at disse spørsmålene, i motsetning til spørsmålene om «økt kunnskap/bevisstgjøring», er noe mer indirekte stilt. Dette er av metodiske årsaker. Vi har vurdert det slik at å stille et direkte spørsmål om positiv interesse ville stått i fare for å skape for positive tilbakemeldinger på dette spørsmålet. Antagelsen er at det vil være vanskelig for myndighetskontakter å svare at de ikke er interessert i kunnskapen som kommer frem gjennom revisjon.

Løsningen på denne utfordringen har vært å knytte selskapenes vurderinger opp til revisjonenes betydning for tiltak og kvalitets- og sikkerhetsarbeid. Man kan innvende mot dette valget at man til dels kan stå i fare for å måle revisjonenes kvalitet fremfor selskapenes positive interesse for revisjonene. Samtidig mener vi at så lenge målet er å undersøke hvilken effekt Ptil har, kommer man ikke bort fra at god kvalitet er nødvendig for å skape positiv interesse for resultatene av revisjonsvirksomheten.

Effektspørsmålet «har selskapet uttrykt ønske/planer om å bruke denne kunnskapen?» har blitt operasjonalisert inn i to underspørsmål, begge stilt i den overordnede undersøkelsen. Bruken av ordet «uttrykt» i effektspørsmålet signaliserer at spørsmålet, slik det fremstår, nok i hovedsak er ment å spille en rolle som et spørsmål i den direkte kontakten mellom Ptil og selskapene i etterkant av de enkelte revisjonene. Vi vurderte det slik at når vi har muligheten til å stille selskapene mer generelle spørsmål gjennom den overordnede undersøkelsen, så var det naturlig å heller spørre selskapene om hvorvidt de faktisk bruker kunnskapen revisjonene har produsert, heller enn hva de «ønsker» å gjøre. Et slikt spørsmål kunne i teorien også ha blitt stilt i den løpende undersøkelsen. Utfordringen med en

slik løsning er at man i en enkelt revisjon ikke nødvendigvis avdekker spesielle funn eller læringspunkter. I slike tilfeller kan man heller ikke forvente at selskapene skal uttrykke ønsker om å bruke kunnskap videre.

Spørsmålene om bruk av kunnskap er henholdsvis: «I hvilken grad brukes funn og læringspunkter fra revisjoner i de delene av selskapet som berøres direkte av tilsynet?», og «I hvilken grad overføres funn og læringspunkter fra revisjoner til andre deler av deres virksomhet?». Dette setter oss i stand til å både vurdere om revisjonen har en direkte påvirkning på de delene av selskapet som har blitt revidert, men også om kunnskapen deles bredt i selskapene i etterkant.

Område 3: «Bedre/mer systematisk forebygging»

Det er tre effektspørsmål knyttet til området «Bedre/mer systematisk forebygging». De to første spørsmålene, «har selskapet omsatt kunnskap fra tilsynsaktiviteten i systemtiltak?», og «har selskapet vurdert mulig og faktisk effekt av tiltaket?» ble stilt direkte i den overordnede undersøkelsen. Meningen med disse spørsmålene er for det første å avdekke om revisjonene fører til grunnleggende endringer i selskapenes virksomhet, og for det andre å avdekke om selskapene kvalitetssikrer eventuelle endringer gjennom egne effektvurderinger. Egenevalueringer av innførte tiltak må anses som et grunnleggende element for å sikre både bedre og mer systematisk forebygging.

Det tredje effektspørsmålet er: «Har andre selskaper brukt kunnskapen til systemtiltak?». Dette spørsmålet er interessant, men også problematisk i undersøkelsessammenheng, fordi det forutsetter at selskapene har kjennskap til hva andre selskap i næringen gjør. Vi bestemte oss derfor for å spørre selskapene selv om de har brukt kunnskap fra tilsyn rettet mot andre selskap til å utvikle og/eller innføre tiltak hos seg selv.

Resultater

Vi presentere resultatene for hvert av spørsmålene innenfor de tre områdene økt kunnskap/bevisstgjøring, økt motivasjon og bedre/mer systematisk forebygging. For å forenkle sammenligningen mellom spørsmål stilt med ulik skala har vi standardisert verdiene. Gjennomsnittsverdiene for spørsmål som i undersøkelsen ble stilt med skala som går fra 1-5 har blitt gjort om til å gå fra 0-1. For spørsmål med alternativer som «ja», «nei» osv. tar vi utgangspunkt i andelen som gav et positivt svar med tanke på ønsket effekt av tilsynsvirksomheten⁴. Når 94 prosent av myndighetskontaktene oppgir at de i 2021 har brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til å rette opp i konkrete avdekkede forhold (engangstiltak), så blir dette vist i figuren med verdien 0,94.

Basert på undersøkelsesspørsmålene vil vi også presentere en «indeksverdi», som gir et samlet mål på selskapenes svar på de ulike spørsmålene⁵.

Av de tre områdene er det «Økt kunnskap/bevisstgjøring» som kommer ut med den laveste samlede verdien. Det er spørsmålet «I hvilken grad har denne revisjonen tilført dere ny eller mer kunnskap?» som spesielt trekker ned samlet score. Som nevnt i gjennomgangen av operasjonaliseringen kan dette

⁴ Svar av typen «ikke relevant» eller «vet ikke» er i alle tilfeller holdt utenfor beregningene

⁵ I utregningen av indeksverdi og samlede verdier innenfor hvert område er gjennomsnittene til de ulike spørsmålene vektet likt. Det er ikke justert for antallet besvarelser som ligger bak hver enkelt verdi.

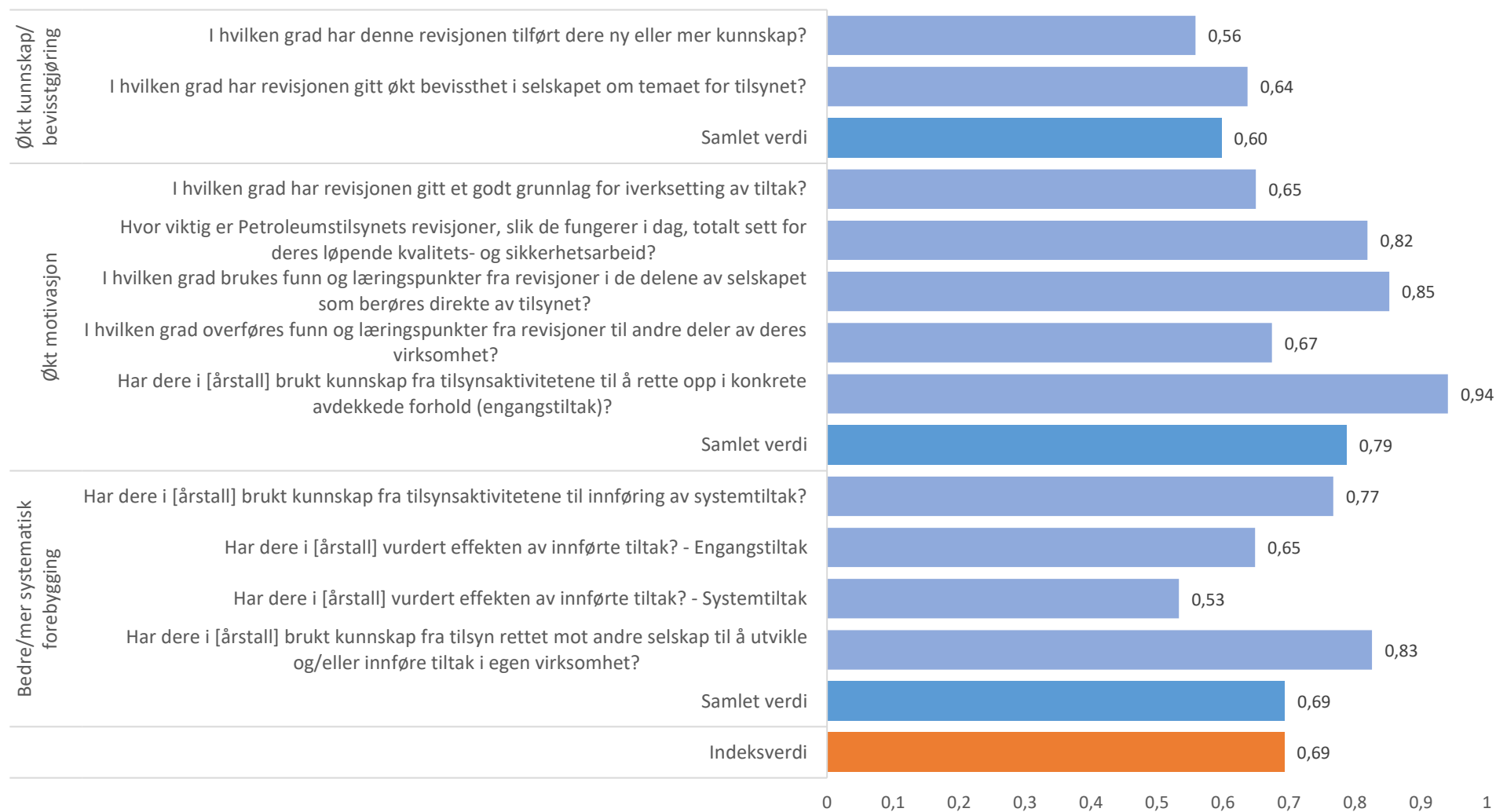
potensielt forklares ved at det rett og slett ikke ble funnet spesielle forbedringsområder i den enkelte revisjon.

«Økt motivasjon» har den høyeste samlede verdien, med 0,79. De aller fleste myndighetskontaktene som gav svar, mente at de i løpet av 2021 hadde brukt kunnskap fra tilsynsaktivitetene til å rette opp i konkrete avdekkede forhold. Det ser med andre ord ut til at revisjonsresultatene blir brukt. Selskapene opplever også at Ptils revisjoner er viktige for deres løpende sikkerhetsarbeid, og det er bred enighet om at funn og læringspunkter brukes i de delene av selskapet som berøres direkte av tilsynet. Det er noe lavere score på spørsmålet rundt overføring av kunnskap fra revisjoner til andre deler av selskapene. Sånn sett er verdien knyttet til bruk av kunnskap fra tilsyn rettet mot andre selskap, som er en del av området «Bedre/mer systematisk forebygging», interessant. Det ser nemlig ut som om det er vanligere å søke seg frem til informasjon fra tilsyn i andre selskap, enn det er å spre informasjon om egne revisjoner i eget selskap.

«Bedre/mer systematisk forebygging» har en samlet score på 0,69. Denne verdien blir trukket ned av spørsmålene rundt selskapenes egen effektvurdering av innførte tiltak.

Samlet indeksverdi for 2021 er 0,69. Gitt at skalaen strekker seg fra 0 til 1 må tallet anses som forholdsvis høyt, og kan tas til inntekt for at Ptils arbeid *har* en påvirkningskraft på sektoren.

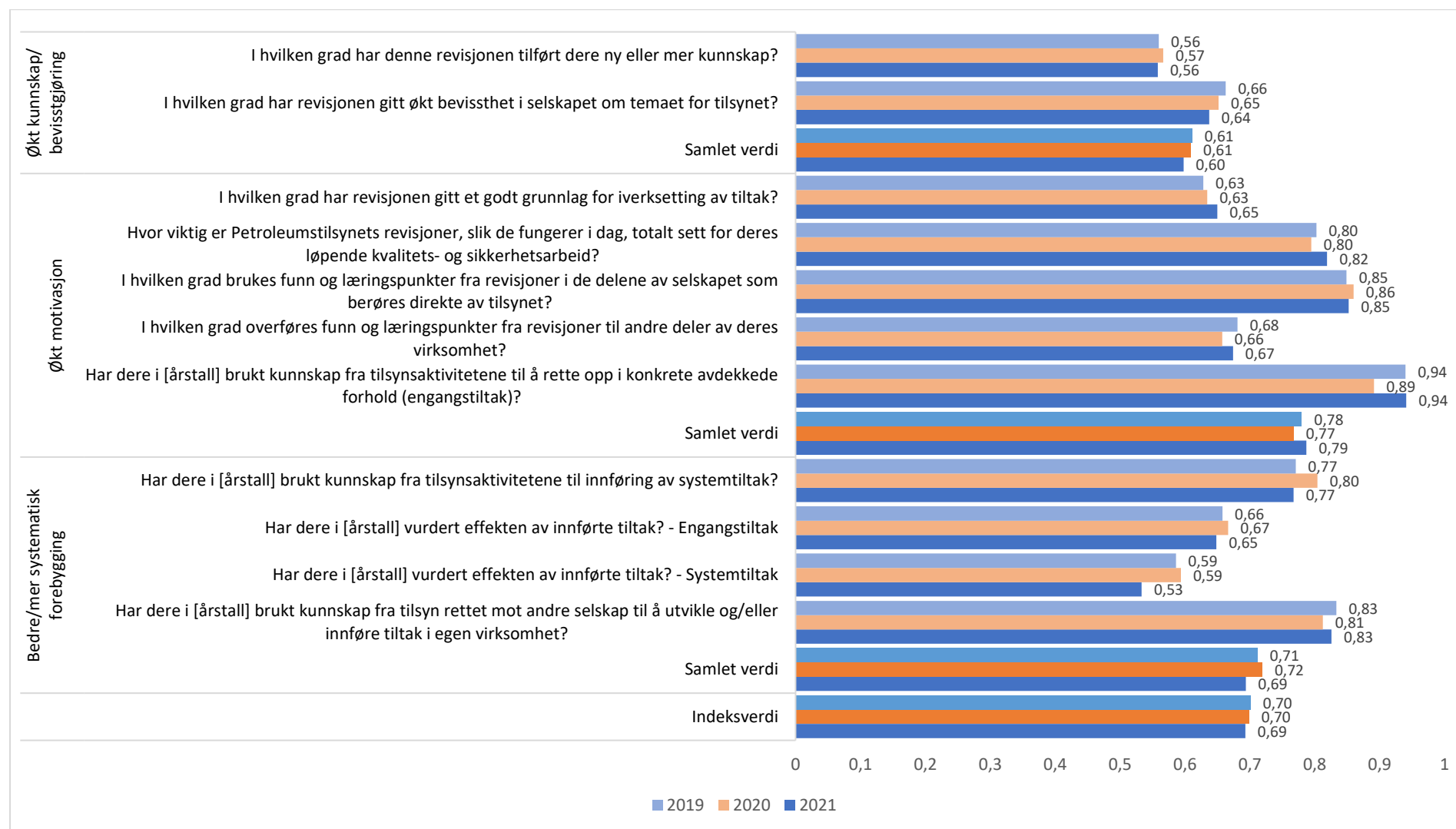
Figur 35: Effekten av Ptils virksomhet i 2021

Vi har i tidligere rapporter påpekt at den samlede indeksverdien i seg selv er ganske kontekstløs, og det er primært når man kan begynne å følge verdien over tid, at den reelle nytten av effektvurderingen utløses. På neste side viser vi derfor tallene for ulike år i sammenheng.

Den klart mest interessante tendensen, er hvor høy grad av stabilitet det er. Den samlede indeksverdien er tilnærmet lik mellom årene, og i den grad det er variasjoner på enkeltvariabler, så er den marginal. Vi oppfatter dette som et uttrykk for at Ptils påvirkning på sektoren er konsistent over tid. Sett i lys av de siste årenes situasjon, preget av en pandemi som helt klart har påvirket rammene for tilsynsvirksomhet, må dette regnes som et positivt funn.

Figur 36: Effekten av Ptils virksomhet – 2019-2021

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap